

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Diplomová práce

František Pekárek

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

František Pekárek

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Katedra managementu veřejného sektoru

Turistické sezóny Mariánskolázeňska

Vypracoval:

František Pekárek

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Martin Musil

Horní Žandov, duben 2007

Vysoká škola ekonomická v Praze
Juroňovská 1117/31, 377 01 Jindřichův Hradec

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro akademický rok 2006/2007

Název práce: Turistické sezóny Mariánskolázeňska.
Zadání práce: Popis a analýza stávající nabídky regionu v jednotlivých turistických sezónách a návrhy na zlepšení nabídky služeb cestovního ruchu pro jednotlivé sezóny.

Jméno studenta: Bc. František Pekárek
Ročník: 4.
Obor: MANAGEMENT
Vedoucí práce: Ing. Martin Musil
Katedra: Katedra managementu veřejného sektoru
Termín zadání: 23.6.2006
Termín odevzdání: Dle vyhlášky o průběhu státních závěrečných zkoušek v ak. roce 2006/2007

V Jindřichově Hradci 23.6.2006

Ing. Vladimír Příbyl

proděkan pro pedagogickou činnost

Anotace

Turistické sezóny Mariánskolázeňska

Popis a analýza stávající nabídky regionu v jednotlivých turistických sezónách a návrhy na zlepšení nabídky služeb cestovního ruchu pro jednotlivé sezóny.

duben 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma
»**Turistické sezóny Mariánskolázeňska**«
jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

Horní Žandov, duben 2007

podpis studenta

Poděkování

Za cenné rady, náměty a trpělivost

bych chtěl poděkovat

Ing. Martinovi Musilovi

z Vysoké školy ekonomické v Praze,

Fakulty managementu v Jindřichově Hradci.

OBSAH

ÚVOD	1
1. METODIKA	2
2. POJMY CESTOVNÍHO RUCHU	4
2.1. Cestovní ruch	4
2.2. Druhy cestovního ruchu	5
2.3. Formy cestovního ruchu	7
2.4. Skupiny předpokladů pro cestovní ruch	8
2.5. Lázeňství	11
3. MIKROREGION MARIÁNSKOLÁZEŇSKO	15
3.1. Východiska	15
3.1.1. Předpoklady území pro cestovní ruch.....	17
3.1.2. Formy cestovního ruchu	28
3.1.3. Trendy v oblasti lázeňství	30
3.2. Analýza současné nabídky pobytů Mariánskolázeňska.....	34
3.3. Srovnání nabídky v jednotlivých turistických sezónách.....	36
3.4. Dotazníkové šetření	40
3.4.1. Respondenti	40
3.4.2. Zjištěné skutečnosti.....	41
3.5. Konfrontace dosažených výsledků s nabídkou pobytů.....	47
3.6. Návrhy na zlepšení současné nabídky	49
3.7. Vytvoření ukázkového programu pobytu	51
3.7.1. Týdenní program.....	51
3.7.2. Víkendový program	52
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	57
SEZNAM PŘÍLOH	58

ÚVOD

V dnešní době je na nás vyvíjen stále větší a větší tlak. Lidé jsou náročnější, pohodlnější a mají spoustu neobvyklých požadavků a potřeb. Přestože žádný člověk nepocítuje přímo potřebu cestovního ruchu, je cestovní ruch velmi vhodným prostředkem k uspokojení celé řady lidských potřeb, ať již se jedná o potřebu poznání, seberealizace, či „obyčejné“ nabrání sil. Cestovní ruch se tak v dnešní době stává stále významnějším odvětvím národního hospodářství.

V rámci České republiky je při cestování možné navštívit velké množství rozličných míst. Každá z oblastí je výjimečná svými přírodními podmínkami, historií, tradicí, a také rozsahem a kvalitou poskytovaných služeb. V neposlední řadě každá oblast nabízí své specifické produkty, programy a aktivity cestovního ruchu, které ji díky své atraktivitě a jedinečnosti činí známou a také hojně navštěvovanou.

Název mé diplomové práce zní „Turistické sezóny Mariánskolázeňska“. Důvod, proč jsem si k jejímu zpracování vybral právě tuto oblast, je velmi jednoduchý. Bydlím v mikroregionu Mariánskolázeňsko již od svého narození a jsem přesvědčen, že tato část České republiky může svým návštěvníkům mnoho nabídnout. Určitě nejenom mě fascinuje tajemná moc léčivých pramenů a také krásou, pohodou a klidem zdejší přírody se snadno nechá okouzlit každý, kdo do oblasti zavítá.

Mariánskolázeňsko je ovšem známo především jako součást západočeského lázeňského trojúhelníku (Karlovy Vary – Mariánské Lázně – Františkovy Lázně) a hlavně díky minerálním vodám.

Chtěl bych v této práci poukázat na další nepřeberné možnosti rekreace, které malebné Mariánskolázeňsko nabízí, a tyto možnosti tak uvést do širšího povědomí.

Cílem práce bude tedy zmapovat turistický potenciál sledované oblasti a její předpoklady pro cestovní ruch, dále zanalyzovat stávající nabídku pobytů v mikroregionu v jednotlivých turistických sezónách. Dalším krokem bude na základě zjištěných údajů vymezit přednosti a případné nedostatky území a současné nabídky a v konečné fázi určit podmínky a návrhy pro další možný rozvoj tohoto území.

1. METODIKA

Jak již bylo řečeno v úvodu, cílem diplomové práce bude zmapovat turistický potenciál sledované oblasti, zanalyzovat stávající nabídku pobytů pro jednotlivé turistické sezóny a určit návrhy pro další rozvoj území. Při plnění tohoto cíle budu postupovat v jednotlivých fázích. Na základě těchto fází bude diplomová práce rozdělena do několika částí.

V teoretické části půjde o vymezení pojmů, které budou používány v části praktické. Pro definování těchto pojmů budu používat informace z odborných publikací věnovaných problematice cestovního ruchu.

První oddíl praktické části diplomové práce – východiska – zahrne záměrný a účelový výběr předpokladů, a to z hlediska motivace návštěvníků. Při sběru dat se zaměřím na fakta, která jsou podle mého názoru pro turisty rozhodující a nejvíce zajímavá, a pro která budou existovat dostatečné podklady. V tomto oddílu použiji z větší části sekundární informace, které budu vyhledávat v odborné literatuře, turistických průvodcích, mapách, informačních brožurách a časopisech, propagačních materiálech a na internetových stránkách. Přehled veškerých použitých zdrojů bude uveden na konci práce. Východiska budou vypracována i na základě zhodnocení vlastních zkušeností, pozorování a terénního výzkumu.

Pro oddíl věnovaný současné nabídce pobytů v oblasti Mariánskolázeňska bude použita metoda analýzy. Ta bude zaměřena zejména na délku nabízených pobytů a jejich zaměření, dále pak na poskytované programy.

V dalším oddílu použiji pro srovnání nabídky pobytů v jednotlivých turistických sezónách metodu komparace. Pomocí této metody bych chtěl zjistit, zda vůbec v nabídce existují rozdíly mezi jednotlivými ročními obdobími. Na základě zjištění, zda se do současné nabídky pobytů promítají různé akce, typické pro jednotlivá období, pak vymezím stěžejní přednosti a nedostatky období jaro – léto – podzim – zima.

Pro další oddíl – výzkum – vytvořím dotazník obsahující patnáct otázek. Jedná se o náhodný výběr, respondenti nejsou vybíráni cíleně, a to proto, aby se v dotazníku promítly názory co nejširší skupiny obyvatel. Distribuován bude především prostřednictvím e-mailu, osobně bude kontaktována jen malá část respondentů.

Prostřednictvím dotazníkového šetření bych chtěl zjistit současné preference potenciálních návštěvníků oblasti. Protože se jedná o mikroregion Mariánskolázeňsko, bude dotazník zaměřen v první řadě na problematiku lázeňství obecně. Prioritou bude zjistit, jaké asociace si lidé v souvislosti s lázněmi vybavují a zejména to, zda mají zájem trávit dovolenou či prázdniny v lázeňské oblasti. Důležitým bodem zde budou preference při potenciální návštěvě oblasti – týkající se ročního období, doby strávené v oblasti, aktivit volného času.

Získané odpovědi sám vyhodnotím. Výsledky dotazníkového šetření budou v dalším oddíle konfrontovány se současnou nabídkou pobytů a celkovým turistickým potenciálem území.

V závěrečné části práce pak představím své návrhy na zlepšení stávající nabídky, závěry a doporučení pro další rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu Mariánskolázeňsko. Budou zde zohledněny výsledky provedeného dotazníkového šetření, které propojím s předpoklady oblasti pro cestovní ruch.

Práce bude napsána v textovém editoru Microsoft Word 2003 a tabulkovém procesoru Microsoft Excel 2003.

2. POJMY CESTOVNÍHO RUCHU

V první části diplomové práce se pokusím o teoretické vymezení a zpracování pojmů, které budu ve své práci používat. Jedná se zejména o pojmy cestovní ruch, druhy a formy cestovního ruchu, předpoklady oblasti pro cestovní ruch (lokalizační, selektivní, realizační), pojem lázeňství (jeho základní rysy a funkce), pojem turistických regionů a oblastí a konečně pojem mikroregion.

2.1. CESTOVNÍ RUCH

Současná podoba definice cestovního ruchu je výsledkem dlouhého vývoje a hledání toho nejpřesnějšího vymezení, které by cestovní ruch charakterizovalo.

V počátcích vědeckého zkoumání cestovního ruchu docházelo ke snahám odlišit cestovní ruch (jako hromadnou organizovanou činnost) od cestování. Autoři se dále snažili o postižení různých, zejména sociálních a ekonomických, stránek této aktivity.

Příkladem může být následující definice – „*Cestovní ruch – cesty, které jsou podnikány za účelem zotavení, zábavy, obchodu a povolání nebo i z jiných příčin (například za zvláštními událostmi) a dochází při nich k dočasné změně bydliště ...*“ (Borman, 1931).

Při vytváření dalších definic v nich autoři vystihovali sociologické stránky vztahů mezi lidmi, které vznikají na základě účasti v cestovním ruchu. „*Cestovní ruch – suma vztahů mezi lidmi, kteří se nacházejí v nějakém místě přechodně, a obyvateli tohoto místa ...*“ (Gluckman, R.).

Postupem času byl kladen důraz zejména na přepravní efekt a vztahy mezi místem bydliště a cílovým místem cestování, dále byly zdůrazňovány především změny, které jsou způsobovány v místech cestovního ruchu, včetně vztahů mezi návštěvníky a místním obyvatelstvem.

Ještě později se v definicích objevily pojmy volný čas, rekreace, uspokojení potřeb, aj.

„*Cestovní ruch nebo turismus představuje komplex jevů a vztahů vznikající při cestách (cestování) a pobytu osob, pro niž místo jejich pobytu není místem jejich stálého bydliště nebo pracoviště.*“ (Kaspar, C.).

„Cestovní ruch je složitý socioekonomický jev, který nelze určit jednoznačně, lze jej chápat jako: zvláštní druh migrace obyvatelstva, odvětví ekonomiky, které se zabývá jednou ze sfér uspokojování sociálně-kulturních potřeb obyvatelstva, způsob trávení volného času mimo místo trvalého bydliště.“ (Preobrazenský, V.S.).

Ve vývoji cestovního ruchu se projevila také snaha o jeho časové vymezení (limitaci). V mezinárodním měřítku se jedná o jeden rok, v případě domácího cestovního ruchu je limit šest měsíců.

Názory na vztah mezi cestovním ruchem, rekreací a volným časem se různí.

„Cestovní ruch se uskutečňuje v rámci rekreace.“ (Pigram, 1985)

„Rekreace je součástí cestovního ruchu.“ (Murphy, 1986)

Univerzální definice pojmu cestovní ruch je nemožná. K současným moderním definicím patří:

„Cestovní ruch – je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoli pevně stanovených hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, souvisejících s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání, dále v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech. Jevovou náplní cestovního ruchu jsou především souhrnné aktivity účastníků, procesy související s budováním a provozováním zařízení služeb, aktivity spojené s rozvojem a ochranou zdrojů pro jeho funkci, souhrn politických a veřejně správních aktivit i reakce místních komunit a ekosystémů na tyto aktivity.“ (Zelenka, J., Pásková, M. 2002)

2.2. DRUHY CESTOVNÍHO RUCHU

Druhy cestovního ruchu se určují podle místa realizace cestovního ruchu, délky trvání, způsobu zabezpečení jeho průběhu, způsobu účasti a formy úhrady nákladů na účasti a vztahu k platební bilanci státu (Čertík, 2001).

Členění cestovního ruchu podle jeho realizace:

- a) domácí cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s účastí občanů dané země na cestovním ruchu v rámci jejího území,

- b) zahraniční cestovní ruch – rozumíme jím souhrn aktivit spojených s příjezdem občanů ze zahraničí do dané země nebo občanů ze zahraničí danou zemí projíždějících a aktivit spojených s výjezdy občanů dané země do zahraničí,
- c) vnitrostátní cestovní ruch – rozumíme jím souhrn aktivit spojených s domácím a příjezdovým cestovním ruchem,
- d) národní cestovní ruch – rozumíme jím souhrn aktivit spojený s domácím a výjezdovým cestovním ruchem,
- e) světový cestovní ruch – rozumíme jím veškerý cestovní ruch ve světě spojený s překročením hranic států.

Členění cestovního ruchu podle vztahu k platební bilanci státu:

- a) příjezdový cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s příjezdem zahraničních osob do dané země,
- b) tranzitivní cestovní ruch – chápeme jako aktivity spojené s tranzitem zahraničních osob přes danou zemi,
- c) výjezdový cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s výjezdem občanů dané země do zahraničí.

Členění cestovního ruchu podle délky trvání:

- a) krátkodobý cestovní ruch – jedná se o pobyty do 3 dnů zahrnující 2 přenocování,
- b) dlouhodobý cestovní ruch – jedná se o pobyty delší než 3 dny.

Členění cestovního ruchu podle způsobu zabezpečení jeho průběhu:

- a) organizovaný cestovní ruch – účast je zajišťována prostřednictvím cestovní kanceláře nebo jiného zprostředkovatele,
- b) neorganizovaný cestovní ruch – účast si zajišťuje sám účastník.

Členění cestovního ruchu podle způsobu účasti a formy úhrady nákladů účasti:

- a) volný cestovní ruch (komerční) – účastník si hradí účast sám, přičemž jeho účast není ničím podmíněna,
- b) vázaný cestovní ruch (nekomerční) účastník hradí pouze část nákladů spojených s účastí, přičemž tato účast je podmíněna splněním určité podmínky (například zdravotní pojištění, členství v odborech apod.).

2.3. FORMY CESTOVNÍHO RUCHU

Podle výkladového slovníku cestovního ruchu (*Pásková, Zelenka, 2002*) formou cestovního ruchu rozumíme typ cestovního ruchu, k jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka. Základními motivacemi cestovního ruchu jsou odpočinek, poznávání prostředí a kontakty s lidmi.

Čertík pak rozlišuje následující formy cestovního ruchu (*Čertík, 2001*):

- 1) rekreační forma cestovního ruchu – primární forma cestovního ruchu, která je spojena s obnovou duševních a fyzických sil člověka,
- 2) kulturně-poznávací forma cestovního ruchu – tato forma je často spojena s rekreační formou; jejím cílem je návštěva historických objektů a kulturních akcí; má značný význam pro úroveň vzdělanosti osob,
- 3) lázeňsko-léčebná forma cestovního ruchu – jedná se o rekreační a léčebné pobyty v lázních,
- 4) sportovně-rekreační forma cestovního ruchu – jde o sportovně zaměřené pobyty,
- 5) formy cestovního ruchu spojené s profesními motivy – jedná se například o kongresovou turistiku, aktivity spojené s účastí na veletrzích a výstavách, obchodní cesty a incentivní turistiku,
- 6) seniorská forma cestovního ruchu – senioři patří mezi vyhledávanou turistickou klientelu,
- 7) mládežnická forma cestovního ruchu – tato klientela je zajímavá zejména s ohledem na perspektivu pozdějších opakovaných cest,
- 8) venkovská turistika – v technicky vyspělých společnostech nabývají tyto formy na významu především s ohledem na svoji ekologickou a regenerační funkci pro člověka,
- 9) další formy (náboženská turistika, lovecká, dobrodružná, nákupní atd.).

2.4. SKUPINY PŘEDPOKLADŮ PRO CESTOVNÍ RUCH

Hlavní předpoklady a podmínky úspěšného rozvoje cestovního ruchu lze rozčlenit do tří hlavních skupin: jedná se o předpoklady lokalizační, selektivní a realizační. Tyto tři hlavní skupiny lze ještě dále dělit. Pro rozdělení předpokladů do skupin a pro jejich charakteristiku jsem používal dvě publikace. Jedná se o knihy „Cestovní ruch - vývoj, organizace a řízení“ (M. Čertík, 2001) a „Geografie cestovního ruchu“ (S. Mirvald, 1996)

LOKALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY

Lokalizační předpoklady cestovního ruchu vyjadřují schopnost krajiny poskytovat hodnoty vhodné pro jednotlivé formy cestovního ruchu. Všechny přírodní složky působí ve vzájemné interakci v daném rekreačním prostoru. Hlavní členění lokalizačních předpokladů je na přírodní, kulturněhistorické a správní.

Přírodní předpoklady

Přírodní předpoklady umožňují regeneraci fyzických a duševních sil, neboť přinášejí změny životních stereotypů civilizované společnosti. Přírodní podmínky mění svoji hodnotu pro cestovní ruch v různých ročních obdobích. Přírodní předpoklady jsou dány především charakterem terénu (roviny, vrchoviny, hory, stepi, pouště, atd.), klimatickými podmínkami, vodními toky a vodními plochami, přírodními zdroji (např. léčivé prameny), přírodními zvláštnostmi (např. přírodní rezervace, propasti, činné sopky apod.).

Kulturně-historické předpoklady

Ke kulturněhistorickým předpokladům patří objekty kulturní činnosti a život lidí v kontextu historického vývoje společnosti. Atraktivita kulturněhistorických památek je stanovena jejich hierarchickým členěním na světové, národní a lokální. V případě značné koncentrace těchto památek vznikají velkoplošné komplexy, chráněné v městských památkových rezervacích. Kulturněhistorické předpoklady jsou tvořeny například místy významných historických událostí, památnými místy, rodišti, bojišti, památníky, kulturně-historickými objekty, lidovými tradicemi a uměním, kulturními akcemi apod.

Správní předpoklady

Do kategorie správních předpokladů lze zařadit muzea a galerie, kulturní zařízení, účelové instituce, státní správu, sídla organizací, hygienické stanice, celní úřady nebo zastupitelské úřady.

SELEKTIVNÍ PŘEDPOKLADY

Selektivní předpoklady cestovního ruchu se rozdělují do dvou hlavních skupin: jedná se o objektivní a subjektivní předpoklady. Mezi objektivní předpoklady zařazujeme předpoklady politické, ekonomické, demografické, urbanistické a ekologické. K subjektivním předpokladům patří předpoklady sociologické (sociální) a ostatní.

Objektivní předpoklady

Politické

Politické předpoklady zahrnují politickou stabilitu (nestabilitu) zemí. Aktuální situace je závislá na existenci násilí, teroru, válek či převratů. Důležitou část politických předpokladů tvoří i vnitřní bezpečnostní situace z hlediska bezpečnosti turistů, například ochrana před krádežemi a násilím.

Ekologické

K ekologickým předpokladům patří především příznivé přírodní prostředí, jako je čistota ovzduší, vod, aj. Do této skupiny lze dále zařadit stav životního prostředí, stupeň narušení krajiny, stupeň ochrany přírody, režim chráněných územních celků. S ekologickou čistotou krajiny také velmi souvisí rozvoj cestovního ruchu. Nadměrná koncentrace turistů v krajině může negativně působit na ekologii krajiny a životní prostředí.

REALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY

Realizační předpoklady cestovního ruchu zajišťují účast na cestovním ruchu v rekreačních prostorech, které mají vhodné lokalizační předpoklady. Význam těchto předpokladů je na stejné úrovni jako význam předpokladů lokalizačních a selektivních. K realizačním předpokladům patří předpoklady komunikační, předpoklady materiálně-technické základny, dále předpoklady personální, organizačně-technické a legislativní.

Komunikační předpoklady

Komunikačními předpoklady rozumíme jak dopravní tak i informační dostupnost daného území. Jedná se o rozsah a spojitost sítí, charakter a využití dopravy, podíl tranzitu, časovou dosažitelnost, dále o informační technologie či stupeň orientačních možností – například piktogramy. Při vyhodnocování dopravních předpokladů se zaměřujeme na analýzu dostupnosti oblastí cestovního ruchu a dopravní situace přímo v místě, kde se cestovní ruch realizuje.

Předpoklady materiálně technické základny

Součástí materiálně technické základny je infrastruktura, která zcela nebo zčásti slouží cestovnímu ruchu. Zařízení materiálně technické základny se člení na základní, speciální a doplňková. Do kategorie základních patří ubytovací a stravovací zařízení; do kategorie doplňkových zahrnujeme například hřiště, bazény, lyžařské sjezdovky, tělocvičny, kina, knihovny, noční kluby atd.; do kategorie speciálních se řadí cestovní kanceláře, informační centra, směnárny a hraniční přechody. Při hodnocení předpokladů materiálně technické základny uvažujeme její zastoupení dle účelu, četnost, rozmístění, kapacitu, dále například rozsah, kvalitu a úroveň vybavení.

Personální předpoklady

Personálními předpoklady se rozumí především kvalifikované zajištění funkcí a služeb. K tomuto patří odpovídající osobní a kvalifikační předpoklady zaměstnanců (certifikáty, osvědčení, diplomy apod. z akreditovaných zdrojů), stabilní personální zajištění, motivovaný pracovní výkon a etické principy v podmínkách poskytování služeb.

Organizačně-technické předpoklady

Organizačně-technické předpoklady zahrnují zejména provozní podmínky realizace služeb. Jedná se o organizační strukturu a zabezpečení, komplex základních a doplňkových služeb a jejich vhodnou prezentaci a propagaci, flexibilitu služeb a dále například o propojení s dalšími subjekty služeb a jejich kooperaci.

Legislativní předpoklady

Legislativními předpoklady rozumíme existenci právního prostředí: jedná se tedy například o mezinárodní smlouvy a dohody, právní řád, zákony a vyhlášky, předpisy a kritéria kvality.

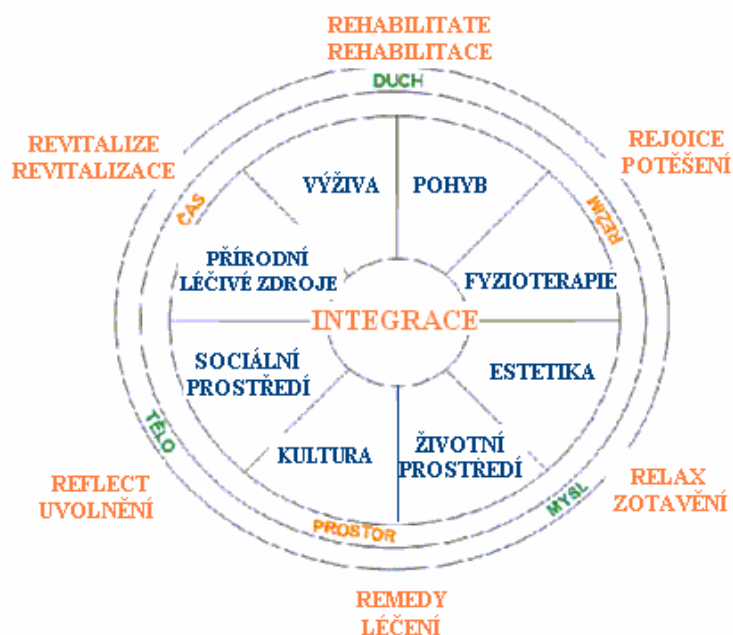
2.5. LÁZEŇSTVÍ

Slovník cestovního ruchu definuje lázeňství jako „*Souhrn aktivit, specifické infrastruktury a lidských zdrojů v oblasti poznání a praxe zaměřený na znalost přírodních léčivých zdrojů a realizaci technik a procedur pro léčení somatických, psychosomatických i psychických problémů. Souhrnným cílem lázeňství je prevence a léčení lidských chorob, regenerace sil a relaxace. Je spojeno s využíváním síly přírodních léčivých zdrojů i kompozice kulturního prostředí*“ (Pásková, Zelenka, 2002).

K nejdůležitějším rysům lázeňství tedy patří jeho zaměření na léčení a obnovu fyzických a psychických sil lidí, a to za využití přírodních léčivých zdrojů (vody, peloidy, plyny a klimatické podmínky). Nutnou podmínkou je dlouhodobost působení léčby na pacienty (minimálně 3 týdny a více).

Základní funkce lázeňství lze znázornit ve formě následujícího schématu:

Obrázek 1: Základní funkce lázeňství – tzv. „6R“

Zdroj: www.cot.cz, <http://www.cot.cz/index.php?page=200&jazyk=1&id=2581&srchtxt=Attl>

Jedná se o tzv. „6R“ lázeňství: anglické *revitalize* znamená revitalizaci nebo též rekondici, jde o obnovení fyzických a duševních sil. *Rejoice* je synonymem pro potěšení, získání nového optimismu a životní energie, nové radosti ze života. *Relax* znamená zotavení,

oddech, odpočinek. *Reflect* představuje uvolnění a odpoutání se od negativ současného životního stylu. *Remedy* je překládáno jako léčení, tj. vlastní procesy balneace, a to jak za použití přírodních léčebných zdrojů, tak i s použitím konvenčních léčebných metod. *Rehabilitate* vyjadřuje rehabilitaci, odstranění následků úrazů, zranění a jiných zdravotních problémů a komplikací.

Lázeňství vystupuje jako komplex ekonomických činností různých oborů a odvětví, které svými výkony zabezpečují uspokojování potřeb lázeňských hostů. Lázeňství stejně jako cestovní ruch není samostatným ekonomickým odvětvím, ale zasahuje prakticky do všech sfér ekonomického a sociálního života společnosti.

Lázeňství významným způsobem ovlivňuje zhruba dalších 5 oblastí:

- podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu,
- přispívá do platební bilance,
- tvoří příjmy státního rozpočtu,
- má vliv na příjmy rozpočtů regionů,
- příznivě působí na investiční aktivitu.

V Evropě je lázeňství pojímáno jako součást cestovního ruchu a není v naprosté většině států ani samostatně statisticky sledováno. Lázeňství je možné rozdělit do dvou skupin, které se mnohdy vzájemně doplňují:

- a) léčebné lázeňství - léčení je prováděno za pomoci přírodních léčivých zdrojů - naprostá většina našich lázní,
- b) klimatické lázeňství - léčení je prováděno za pomoci klimatických podmínek (klimatické lázně se budují, zejména u moře a v horských a vysokohorských oblastech).

Lázeňství ve smyslu léčebného lázeňství je evropskou záležitostí. Jeho vývoj je úzce vázán na výskyt minerálních uhličitých vod. Je pravdou, že i dříve a jinde existovaly různé systémy koupelí, převážně horkých, avšak léčebné lázeňství v dnešním slova smyslu se vyvinulo v posledních staletích v Evropě a české země se na tomto vývoji podílely významnou měrou. Podle některých německých expertů je možné považovat za centrum světového lázeňství lázně v česko-bavorsko-saském příhraničí.

TURISTICKÉ REGIONY

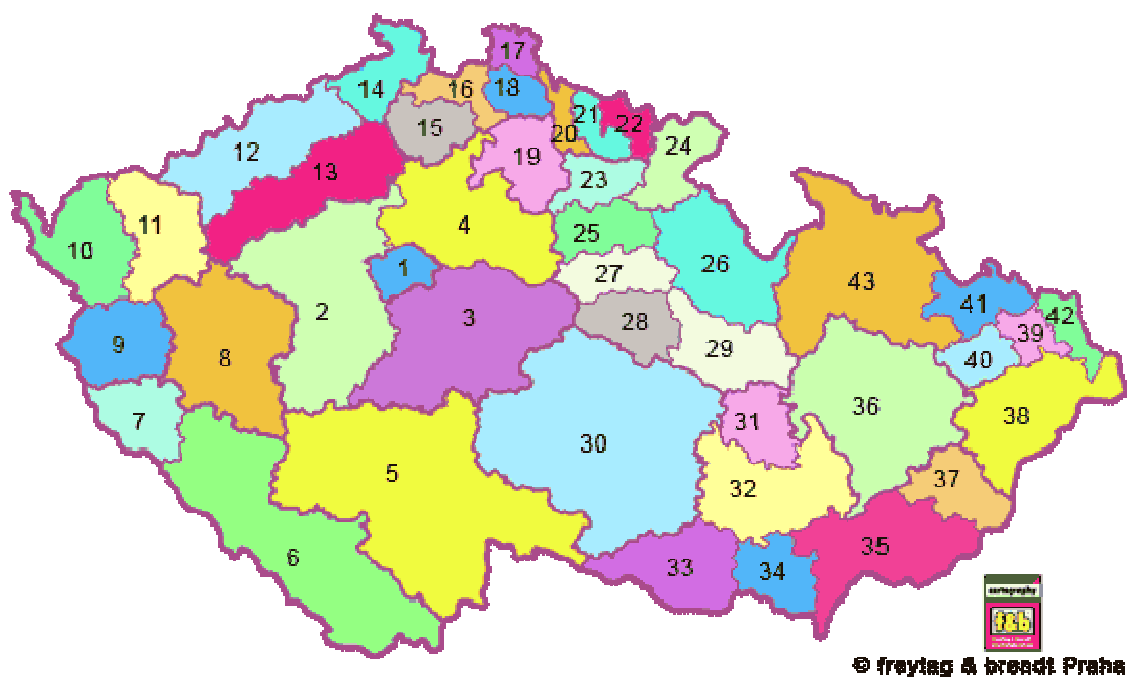
Podle serveru www.czechtourism.com jsou turistické regiony definovány následovně: *“jako oblasti, pro něž je typický určitý druh turistiky, který jednotlivé prvky dané oblasti spojuje a sjednocuje, ale zároveň i odlišuje od ostatních regionů. Základem pro turistický region je existence produktů a turistické nabídky. Turistické regiony naopak netvoří politické a institucionální hranice. Nejsou striktně vymezeny, protože snahou je poskytnout zejména lokalitám umístěným na okrajích těchto regionů určitou samostatnost při rozhodování a vlastní prezentaci.”* (Czechtourism.com [online]. [cit.2006-09-20] Dostupné na WWW<<http://www.czechtourism.com/index.php?lang=1&show=001002>>)

Mariánskolázeňsko spadá do turistického regionu Západočeské lázně.

TURISTICKÉ OBLASTI

Turistické regiony je dále možné rozdělit do tzv. turistických oblastí.

Obrázek 2: Turistické oblasti

Zdroj: http://www.tourism.cz/encyklopedie/seznam.phtml?&id_statu=1&typ=317&id_mapy=27&lng=&menu=

Z celkového počtu 43 turistických oblastí patří sledovaná oblast Mariánskolázeňska (mikroregion Mariánskolázeňsko) do turistické oblasti Západočeský lázeňský trojúhelník (na Obrázku 2 spadá pod turistickou oblast číslo 10).

MIKROREGION

Definice z Wikipedie, otevřené encyklopedie zní následovně:

„Mikroregion je sdružení několika obcí za účelem dosažení společného cíle. Typickým rysem takového svazku je vznik z vlastní iniciativy, nikoliv příkazem nadřízeného orgánu nebo ze zákona.

Spolupráce mezi obcemi se uskutečňuje:

- *na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu*
- *na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí podle zákona číslo 128/2000 Sb., o obcích*
- *zakládáním právnických osob podle Obchodního zákoníku dvěma nebo více obcemi*

Mezi mikroregiony se započítávají jak svazky obcí podle zákona číslo 128/2000 Sb., tak sdružení, která byla založena podle Občanského zákoníku (některé mikroregiony jsou stále ještě založeny podle staršího zákona č. 367/1990 Sb.).“ (Wikipedie.org [online]. [cit.2006-09-15] Dostupné na WWW<<http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Mikroregion> >)

3. MIKROREGION MARIÁNSKOLÁZEŇSKO

3.1. VÝCHODISKA

Mikroregion Mariánskolázeňsko vznikl na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí podle § 46 zákona číslo 128/2000 Sb., o obcích. Zakládající obce se dohodly na jednotném používání společného názvu „Mariánskolázeňsko“. Činnost a fungování svazku vyplývá ze stanov. Svazek je založen na dobu neurčitou a jeho sídlo se nachází ve Velké Hleďsebi. Dobrovolný svazek obcí zahrnuje následující obce: Dolní Žandov, Drmoul, Chodová Planá, Lázně Kynžvart, Lipová, Mariánské Lázně, Ovesné Kladruby, Planá, Stará Voda, Tři Sekery, Trstěnice, Valy, Velká Hleďsebe, Volovice, Zádub – Závěšín – Závěšín.

Obrázek 3 – Mapa mikroregionu Mariánskolázeňsko

Zdroj: http://www.risy.cz/mikroregiony_karlovarsky_kraj

Mikroregion Mariánskolázeňsko se nachází v západních Čechách při hranici se Spolkovou republikou Německo (stát Bavorsko). Zasahuje do střední a jižní části okresu Cheb a severní části okresu Tachov.

Mariánskolázeňsko spadá do turistického regionu Západočeské lázně. Zkoumaná oblast mikroregionu zasahuje do těchto samosprávných celků – viz. tabulka:

Tabulka 1 - Samosprávné celky

Okres	Kraj	Region
Tachov	Plzeňský	Jihozápad
Cheb	Karlovarský	Severozápad

Zdroj: Převzato z dokumentu Program rozvoje mikroregionu Mariánskolázeňsko
www.marianskelazne.cz

Mikroregion Mariánskolázeňsko se svým charakterem řadí k výrazně venkovskému regionu (37,5 - 50% obyvatel ve venkovských obcích) při specifickém postavení lázeňství a cestovního ruchu v území (Mariánské Lázně a Lázně Kynžvart).

Nejvýznamnější centra jsou města Cheb, Mariánské Lázně, Planá, Lázně Kynžvart (pro východní část mikroregionu je též významným centrem okresní město Tachov) a v posledních letech též Chodová Planá. Existují však i vazby na krajská města Karlovy Vary a Plzeň.

Ve své diplomové práci se dále budu věnovat zejména možnostem cestovního ruchu v hlavních centrech sledovaného mikroregionu, přičemž samozřejmě zmíním i důležité zajímavosti cestovního ruchu, které nabízejí menší obce Mariánskolázeňska.

Zkoumanou oblast tvoří z horopisného hlediska převážně Slavkovský les (součást krušnohorské subprovincie), přesněji jeho podčásti Kynžvartska a Hornoslavkovská vrchovina. V jihozápadní části do oblasti zasahuje nejsevernější výběžek Českého lesa (část šumavské subprovincie) – Dyleňský les; jihovýchodní část Mariánskolázeňska tvoří Tepelská vrchovina. Nejvyššími vrcholy zkoumaného regionu jsou Lesný (983 m) a Lysina (982 m) ve Slavkovském lese. Dalším známým bodům se řadí například Ovčák, Vlčí hřbet, Valy, Králův kámen a Podhorní vrch. Dominantou Českého lesa je pak hora Dyleň, k ostatním výletním cílům zde pak patří např. Čupřina a Tišina.

3.1.1. Předpoklady území pro cestovní ruch

Následující text byl zpracován s použitím odborné literatury (turistické průvodce, informační brožury a katalogy), která je uvedena v seznamu použité literatury na konci práce.

LOKALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY

Přírodní předpoklady

Geologický vývoj a skladba

Oblast Mariánskolázeňska je velmi zajímavá po geologické stránce. Už v minulosti přitahovala mnohé mineralogy – např. J. W. Goetha. V prvohorách byla krajina součástí Hercynského pohoří. Výlevy magmatu během prvohor postupně vytvořily žulové deskové těleso - "Krušnohorský pluton", který dnes tvoří podloží celé oblasti.

Koncem druhohor a ve třetihorách došlo k vyvrásnění Alp a Karpat, přitom rozpukal Český masiv působením tektonických tlaků z jihu. Došlo ke vzniku Šumavy, Krkonoš a Krušných hor. V západních Čechách vznikla zlomová pásma: zlomové pásmo krušnohorské (Cheb – Karlovy Vary) a mariánskolázeňské. Doposud celistvé těleso Krušnohorského plutonu je v podstatě rozlomeno na tři části: severní deska tvoří dnešní Krušné hory, z jižní části vznikl Slavkovský les (podloží tvoří žula a krystalické břidlice) a Tepelská plošina (zde převažují krystalické břidlice). Střední deska se částečně ponořila- vznikla podkrušnohorská příkopová propadlina. Tato sníženina se postupně zaplnila vodou, vytvořila se soustava jezer a močálů. Postupnou sedimentací splavovaného materiálu vznikly mocné vrstvy třetihorních usazenin - jílu, písku a štěrku. Do těchto dějů zasáhl navíc vulkanismus, kdy se otevřely zacelené hercynské pukliny a na povrch vystupovalo čedičové a znělcové magma, které vytvořilo v některých oblastech celé hory (př. Doupovské hory). V oblasti západočeského lázeňského trojúhelníku jsou památkou na poslední sopečnou činnost čedičové vrchy Komorní hůrka, Železná hůrka, Podhorní vrch, Homolka u Bečova a znělcová Šemnická skála u Karlových Varů.

a) Podnebí

Podnebí této oblasti je celkově vlhčí a chladnější. Vzhledem k nadmořské výšce má klima podhorský a středohorský charakter. Vliv Atlantského oceánu se zde uplatňuje nejdříve a nejvíce z celého státu. Převažující západní proudění způsobuje, že v letních vedrech přichází

od oceánu chladnější a vlhčí vzduch, v zimě naopak toto proudění mírní tuhé mrazy a přináší oblevu.

b) Hydrosféra

Nejvýznamnějším vodním tokem v oblasti, který se však mikroregionu Mariánskolázeňsko pouze dotýká, je řeka Ohře. Ohře, největší tok, pramení v SRN u města Weissenstadt na severním úpatí hory Schneeberg (1051 m.n.m.) a na území Karlových Varů se řeka dostává u Svatošských skal – jejími největšími přítoky jsou Lipoltovský potok, Velká Libava a uměle vybudovaná Dlouhá stoka.

Východní hranici oblasti pak tvoří řeka Teplá, která pramení v nadmořské výšce 765 m.n.m., poblíž Závišína u Mariánských Lázní. Jejími významnými přítoky jsou Mnichovský potok, Pramenský potok a Sádky. Na toku můžeme nalézt dvě vodní díla (Březová, Podhora).

Oblast Mariánskolázeňska je z větší části odvodňována Kosím potokem, který pramení pod Dylení. K dalším významným potokům v oblasti se řadí Chodovský potok, Mlýnský potok, Medvědí potok či Hled'sebský potok.

V oblasti rovněž můžeme nalézt celou řadu menších vodních nádrží, které místy vytváří souvislé rybníční soustavy. Jedná se například o: rybník Regent (52 ha – největší rybník na sledovaném území), Kladský rybník, Knížecí rybník, Labutí rybník, rybník Lido (slouží jako koupaliště), Betlém.

V bližším okolí sledované oblasti se dále nacházejí turisty vyhledávané přehrady Jesenice a Skalka. Možnost příjemného odpočinku nabízí rovněž například koupaliště Riviéra u obce Velká Hled'sebe.

Nejdůležitější složku hydrosféry ovšem v této oblasti tvoří minerální vody a prameny.

V širším okolí Mariánských Lázní se nachází přes sto vývěřů kyselek a ve vlastních lázních jich je téměř čtyřicet. Všechny zdejší minerální vody jsou studené (jejich teplota kolísá u vývěřů mezi 7 – 10°C) a obsahují velké množství volného oxidu uhličitého. Jsou proto nazývány přírodními kyselkami. Ke známým pramenům patří Křížový, Ferdinandův, Rudolfův, Lesní, Ambrožovy a Karolinin pramen.

Křížový pramen je jedním z nejstarších a nejdéle používaných pramenů. Dříve se označoval jako glauberský nebo salinický. Přítomnost síranů ve vodě vyvolává projímavý účinek, který se zpravidla dostavuje při požití více než ¾ litru za den. Voda ovlivňuje sekreci žaludku i žlučníku.

Ferdinandův pramen má celkem sedm výměřů, z nichž je pro pitnou léčbu používán Ferdinand I. Vývěr Ferdinanda VI je používán výhradně pro stáčení stolní vody s názvem Excelsior.

Rudolfův pramen se užívá hojně na léčení u chorob ledvin a močových cest. Vyznačuje se relativně vysokým obsahem vápníku (230mg/l), a proto je jeho pitná léčba indikována i u některých stavů souvisejících s nedostatkem vápníku v těle.

Lesní pramen se používá nejen k pití, ale také ke kloktání, výplachům, inhalacím a ke koupelím. Mírně alkalizuje obsah žaludku a užívá se s oblibou i u katarů horních cest dýchacích. Je vhodný k léčbě některých urologických chorob.

Ambrožovy prameny jsou využívány pro vysoký obsah železa u některých forem chudokrevnosti a u některých chorob ledvin a močových cest.

Karolinin pramen díky vyššímu obsahu hořčíku rozšířil možnosti pitné léčby především u některých chorob ledvin.

Předností Mariánských Lázní je to, že prameny vyvěrající na nevelké rozloze jsou svým chemickým složením vzájemně naprosto odlišné; lze je zařadit do několika skupin podle chemického systému, ale také podle fyziologických a farmaceutických účinků. Tak jsou možnosti léčby v Mariánských Lázních rozšířeny pro celou řadu chorob. Jsou zde léčeny choroby ledvin a močových cest, dále choroby horních cest dýchacích, nervové choroby, porážkové stavy, choroby pohybového ústrojí a poruchy látkové výměny.

c) Fauna a flóra

Mariánskolázeňsko leží v průsečíku více krajinných a klimatických typů. Na severu se rozkládají na kilometry běžící hluboké lesy a rašeliniště Slavkovského lesa, na východě ubíhá na lesy chudší Tepelská vrchovina a na jihu se nachází zemědělská Plánská plošina s velkými plochami polí, luk, rybníků a borových lesů.

Z původních bučin a bukojedlových porostů Slavkovského lesa se zachovaly jen zbytky. Významnou součástí jihozápadní části Slavkovského lesa představují rozlehlá rašeliniště vrchovištního typu s porosty borovice blatky a břízy pýřité. Rozsáhlé lesní komplexy spolu s rašeliništi tvoří ohromný přírodní vodní rezervoár, příznivě ovlivňující vodní režim širokého okolí.

Ze vzácné a chráněné flóry je nejvýznačnější endemit rožec hadcový, vrba borůvkovitá, arnika okrouhlostá, tučnice obecná, vzácné hadcové sleziníky a celá řada

prstnaticů. Ze zvěře je hlavním představitelem jelen evropský, rasy západoevropské, můžeme vidět zvěř černou, srnčí, nebo kunovité šelmy. Setkáme se s celou řadou pěvců. Přežívá zde populace tetřívka obecného a tetřeva hlušce. Pravidelně tu hnízdí čáp černý, výr velký, kulíšek nejmenší.

Kulturní předpoklady

Přestože koncentrace kulturně-historických památek ve zkoumané oblasti Mariánskolázeňska není vysoká, mnohé z nich patří k lokalitám mimořádného významu. V Mariánských Lázních se nacházejí zajímavé kolonády, pavilony pramenů, lázeňské budovy a hotely – tyto objekty patří k perlám klasicismu a empíru; rovněž zde lze nalézt významné památky na období romantismu a historismu.

Lázeňská kolonáda byla vystavena v letech 1888-89 dle projektů architektů Miksche a Niedzielského. Tento architektonicky hodnotný objekt je dokladem kombinace novorenesančních a novobarokních prvků s ocelovým a litinovým materiálem, typickým především pro moderní architekturu. Unikátní výzdobu představuje dřevěný kazetový strop. Za pozornost stojí cyklus nástropních fresek z r.1979 s motivy Touha člověka létat, který je dílem akademického malíře Josefa Vyleťala. Bronzové reliéfy na stěnách kolonády vytvořil Antonín Kuchař.

Kolonáda Ferdinandova pramene se nachází v Úšovicích. Pochází z let 1826-27. Jedná se o nejstarší zde dochovanou klasicistní stavbu, kterou nechal zbudovat opat K. K. Reitenberger. Nejstarší minerální pramen pojmenován po králi Ferdinandovi I., jenž jej dal r.1528 prozkoumat s cílem získat kuchyňskou sůl.

Pavilon Křížového pramene byl postaven roku 1818. Při novém jímání pramene r. 1912-13 byl pavilon přestavěn do původní podoby. Empírovou stavbu s kopulí a zlatým patriarchálním křížem neslo 72 jónských sloupů. V peristylovém chrámku se nachází busta dr. J. J. Nehra.

Pavilon Karolinina pramene, který pochází z roku 1869, byl pojmenován podle Karoliny Augusty, manželky císaře Františka I. Při rekonstrukci promenády 1989 byla postavena kopie původního pavilonu o 20 m blíže ke kolonádě.

Pavilon Lesního pramene se nachází v parku pod Třebízského třídou. Pochází rovněž z roku 1869. Je umístěn na okraji města, kde park přechází nenápadně v les. Vnitřní keramická výzdoba s přírodními motivy je dílem akademického sochaře V. Eibla.

Kromě lázeňských kolonád a pavilonů se zde nacházejí mnohé další kulturně i historicky zajímavé budovy.

V Mariánských Lázních je možné navštívit celou řadu zajímavých církevních památek: Římskokatolický děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie na Goethově náměstí, Evangelický kostel Corporis Christi - na Mírovém náměstí, Anglikánský kostel "Christ Church" - v Ruské ulici, Pravoslavný kostel sv. Vladimíra - v Ruské ulici. V dolní části Hlavní třídy stávala Židovská synagoga. Dnes je na jejím místě proluka s trávníkem mezi okolní zástavbou. Synagoga byla vypálena místními nacisty za Křišťálové noci 10. listopadu 1938 a poté stržena.

V oblasti Slavkovského lesa se nachází rovněž velké množství technických památek - vyhlídek.

V Mariánských Lázních se k oblíbeným vyhlídkám řadí například Mesceryho vyhlídka ležící na plošině nad balvanitým skalním výchozem u hotelu Royal. Na tomto místě stával zdobný dřevěný pavilon. Stavba byla zřízena v roce 1850 k počtě významného hosta Mariánských Lázní - místodržícího Čech barona von Mesceryho.

Rozhledna Hamelika je nazvaná podle stejnojmenného vrchu. Byla postavena roku 1876 v podobě romantické zříceniny stavitelem Fridrichem Zicklerem. Je 20 m vysoká a má 100 schodů. Na vrcholu rozhledny býval tubový dalekohled, jímž bylo možno pozorovat živý ruch v lázních.

K zajímavostem v Mariánských Lázních patří i Miniaturpark "Střed Evropy", který se nachází u hotelu Krakonoš. Jsou zde umístěny dokonalé repliky (v měřítku 1:25) významných stavebních a technických památek střední Evropy. Najdeme tu například maketu zámku Červená Lhota, Černou věž s kostelem v Českých Budějovicích, Babiččino údolí či horu Říp s románskou rotundou. Areálem nás provede naučně poznávací okruh, který nás seznámí s jednotlivými památkami. Miniaturpark je možné navštívit od dubna do listopadu.

Kdysi početnou židovskou komunitu v mikroregionu Mariánskolázeňsko připomínají četné židovské hřbitovy, často založené již ve středověku. Můžeme je nalézt například v obci Drmoul či Chodová Planá.

Co se zajímavých kulturních atraktivit týká, je pro turisty velmi přitažlivé město Lázně Kynžvart. Nachází se zde hrad a zámek Kynžvart, který byl po mnoho let sídlem mocného rakouského kancléře Metternicha. Jedná se o překrásný empírový zámek vystavěný v letech 1821 – 1839. Při návštěvě pozornosti neujde zámecká knihovna a sbírky porcelánu, minerálií,

vojenských pušek a dalších uměleckých děl. Na zámku se rovněž pravidelně konají koncerty; lze si zde rovněž objednat svatbu.

Příznivci kulturně-historických památek mohou své potřeby dále uspokojovat hned za hranicemi mikroregionu Mariánskolázeňsko. Přestože dále zmiňované památky neleží přímo ve sledované oblasti, jsou z ní velmi snadno dostupné – z časového hlediska by se jednalo maximálně o půl až jednodenní výlety.

Za návštěvu stojí město Cheb. Nachází se zde tolik památek z minulosti, že byl prohlášen městskou památkovou rezervací. Celé středověké město se zachovalo téměř neporušené. Chebský hrad s Černou věží je jednou z našich nejkrásnějších románských památek. Černá věž byla postavena z nezvyklého materiálu – sopečné lávy vyhaslé sopky Komorní hůrka.

V městečku Teplá můžeme navštívit klášter Teplá. Pochází z r. 1193, během 800 let své existence byl 12x zcela vypleněn, 6x vyhořel do základů, 2x vymřel na mor a 6x měl být zrušen. Dodnes klášterní komplex zahrnuje mnoho historických a kulturních památek, nejvýznamnější z nich je klášterní kostel Zvěstování P. Marie a klášterní knihovna (jejím stavitelem byl J. Schaffer), která obsahuje na 100 tisíc svazků, z toho 660 rukopisných kodexů, a je tak druhou největší knihovnou svého druhu v České republice. Klášter byl zdrojem vzdělanosti, kulturnosti a pokroku. Také založení Mariánských Lázní je jeho dílem.

V Bečově nad Teplou byl ve 14. stol. založen rodem pánů z Oseka pevný gotický hrad. Na nejstarší část hradu navázala v 16. st. výstavba dolního zámku s rozlehlým zámeckým parkem. Dodnes je zachována hlavní budova s gotickou kaplí z 15. st. a hradní věž, od roku 2000 se součástí expozice stal vzácný Relikviář sv. Maura - považovaný za druhou nejceněnější památku po českých korunovačních klenotech.

V městě Loket nad Ohří se nachází hrad, který pochází z 13. století. Původně byl postaven v románském slohu, ale dnes převládají pozdně gotické a renesanční přestavby. V hradních prostorách si lze prohlédnout sbírku regionálního porcelánu. Jsou zde také památky na pobyt J. W. Goetha. Na hradě Loket se v létě pravidelně konají středověké slavnosti, v zimě vánoční trhy.

V oblasti Mariánskolázeňska se rovněž celoročně koná velké množství společenských, kulturních a sportovních akcí.

leden

V Mariánských Lázních se návštěvníci mohou zúčastnit tradičního výstupu na Podhorní vrch – akce se nazývá „*Novoroční fit*“ – a turistického pochodu – *Tříkrálový výstup na Dyleň*.

duben

Od dubna do prosince v Mariánských Lázních probíhají *koncerty v kostele Nanebevzetí Panny Marie*.

Ze sportovních akcí nelze opomenout golfové turnaje s mezinárodní účastí. Tyto turnaje se konají na golfových hřištích v Mariánských Lázních a probíhají od měsíce dubna až do září.

Ve městě Planá se každoročně pořádá pochod zvaný „Plánská 50“. Je to jeden z nejstarších a nejnavštěvovanějších pochodů v západních Čechách. První ročník se konal v roce 1973. Za celou existenci pochodu se ho zúčastnilo 41 487 lidí na trasách 50, 35, 25, 15 a 10 km. Pro nejmenší děti je připravována minitrasa 5 km.

Od roku 1998 přibýly cyklotrasy 50 a 35 km. Čtyřiatřicátý ročník se konal 22. 4. 2006 a zúčastnilo se ho 1616 účastníků.

květen

V květnu se ve městě Mariánské Lázně konají nejdůležitější akce celého roku: *Zahajování lázeňské sezóny*. Oficiální hlavní lázeňská sezóna začíná 1. května a končí 30. září. Slavnostní zahájení lázeňské sezóny se koná v 1. květnový víkend v Karlových Varech, 2. květnový víkend v Mariánských Lázních a 3. květnový víkend ve Františkových Lázních. Jedná se o každoroční tradiční městské slavnosti za účasti řady osobností kulturního a politického dění, slavnostní svěcení a otevírání pramenů, průvody v historických kostýmech, jarmarky, promenádní a kolonádní koncerty klasické, folklórní i moderní hudby.

Dalšími událostmi v tomto měsíci jsou *Mariánský festival duchovní hudby a Mozartův hudební festival* (oba pořádané v Mariánských Lázních).

6. 5. 2007 se v Mariánských Lázních pořádá čtvrtfinále MS na dlouhé ploché dráze.

červen

V červnu se v Mariánských Lázních koná *Mariánskolázeňský hudební festival* – pořádá ho Západočeský symfonický orchestr Mariánské Lázně.

Tento rok 10.6. začíná *Festival uprostřed Evropy – Mitte Europa*. Jedná se již o 16. ročník, který probíhá v celém euroregionu Egrensis (Karlovarský kraj, Bavorsko, Sasko). V jeho průběhu se budou pořádat koncerty klasické a lidové hudby, semináře, workshopy, diskuse, výstavy či vystoupení řady domácích i zahraničních souborů. Festival bude ukončen 29.7.

srpen

Nejvýznamnější akcí měsíce srpna je Chopinův festival, který se koná v Mariánských Lázních. Letos probíhá od 18.8. do 25.8.; jedná se o 48. ročník. Chopinův festival je mezinárodní hudební festival a 2. nejstarší hudební festival v ČR, patří mezi nejvýznamnější v Evropě.

září

V Mariánských Lázních probíhá *Koncert duchovní hudby*.

Správní předpoklady

Tabulka 2: Mariánské Lázně (divadla, muzea, galerie)

Divadla	Muzea	Galerie
Městské divadlo N.V.Gogola	Anglikánský kostel - výstavní a koncertní síň městského muzea	„Galerie Atrium“ v hotelu Hvězda
	Městské muzeum Mariánské Lázně	„Divadelní galerie“
	Hornické muzeum v Plané u Mariánských Lázní	
	Miniaturpark "Střed Evropy"	

Zdroj: Zpracováno podle Informační brožury sdružení obcí a měst euregia Egrensis

SELEKTIVNÍ PŘEDPOKLADY

Ekologické předpoklady

Ze selektivních předpokladů návštěvnost zkoumané oblasti (Mariánskolázeňsko) podle mého názoru nejvíce ovlivňují předpoklady ekologické. Proto v této části práce zmíním zejména stupeň ochrany a režim zdejších chráněných územních celků.

Mariánskolázeňsko se nachází v oblasti ekologicky velmi příznivé. Slavkovský les je chráněnou krajinnou oblastí. Tato oblast má celkem 640 km² a byla vyhlášena chráněnou v roce 1974 z důvodů přírodovědeckých, klimatických, krajinářských i z důvodu ochrany léčivých minerálních pramenů.

Znaku CHKO dominuje typická rostlina oblasti. Jedná se o zákonem chráněnou léčivku prhu arniku (*Arnica montana*). Tři zelené vrcholky představují tři nejvyšší vrchy Slavkovského lesa (Lesný 983 m, Lysina 982 m, Kružný 863 m). Tmavě zelená barva reprezentuje rozsáhlé lesy.

K 31.12.2003 bylo na území CHKO Slavkovský les vyhlášeno celkem 25 chráněných území. Další území se připravují k vyhlášení.

Nejcennější části přírody jsou chráněny v maloplošných chráněných území, které se dělí podle významu do následujících kategorií: národní přírodní rezervace (Kladské rašeliny a Pluhův bor), národní přírodní památky (Křížky, Upolínová louka, Jan Svatoš), přírodní rezervace (Planý vrch, Smrad'och, Vlček, Holina, Údolí Teplé, Prameniště Teplé, Mokřady pod Vlčkem, Lazurový vrch, Podhorní vrch), přírodní památky (Olšová Vrata, Homolka, Sirňák, Dominova skalka, Kynžvartský kámen, Milhostovské mofety, Čiperka, Koňský pramen, Moučné pytle, Čedičové varhany u Hlinek, Pístovská louka).

V dnešní době jsou v provozu v CHKO Slavkovský les celkem dvě naučné stezky (NS Kladská, NS Smrad'och). Vybudováním naučných stezek v těchto lokalitách bylo dosaženo výrazného zvýšení ochrany území.

Naučná stezka Kladská vede po můstkovém chodníku okolo Kladského rybníka částí rezervace Kladské rašeliny-Tajga. Celá stezka o délce 1,2 km je přístupná i pro vozíčkáře. Základní informace o přírodě i historii Slavkovského lesa zprostředkovává 8 informačních panelů.

Naučná stezka Smrad'och zpřístupňuje po krátkém můstkovém chodníku malé rašeliniště s mofetami a výrony plynů, které tvoří malé krátery. Informace o vzniku mofet a minerálních vod jsou na instalovaném informačním panelu.

Naučná stezka Křížky je v nynější době uzavřena, informační panely jsou demontovány. V lokalitě probíhá sledování návštěvnosti na vliv vegetačního krytu rezervace.

REALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY

Komunikační předpoklady

Mariánskolázeňsko je snadno dopravně dostupné.

Mikroregion je zapojen do husté sítě mezinárodních a hlavních silnic: Planá – Cheb, dálnice D5 Plzeň – Rozvadov, Praha – Plzeň – Cheb, Stříbro – Planá – Cheb, Karlovy Vary – Mariánské Lázně, Cheb – Karlovy Vary, Bochov – Teplá – Tachov. Funguje zde dálková autobusová doprava. Regionální dopravní systém je zapojený do systému EuroRegio.

Souběžně s těmito komunikacemi vedou územím železniční tratě. Trať Mariánské Lázně - Karlovy Vary je lokální tratí, která slouží především pro osobní dopravu. Železniční tratě Plzeň - Cheb s železničními uzly ve Svojsíně, Plané a Mariánských Lázních zajišťuje spojení mikroregionu s okolními centry. Tato trať je významnou železniční trasou pro mezinárodní dopravu směřující od západu k Praze. Významným silničním napojením směrem do Německa je též silnice Planá - Broumov (hraniční přechod).

Celkově lze konstatovat, že pro mikroregion Mariánskolázeňsko je prioritní dopravní koridor od východu na západ Plzeň - Cheb - státní hranice a chybí koridor od jihu na sever.

Za výhodu polohy mikroregionu lze považovat těsné sousedství se státní hranicí a dobré silniční propojení s Německem.

Co se informační dostupnosti týká, ze sledovaného mikroregionu Mariánskolázeňsko se zejména Mariánské Lázně již několik let prezentují na zahraničních veletrzích cestovního ruchu (např. ve městech Stuttgart, Hamburg, Mnichov, Berlín, Utrecht, Vídeň, Moskva, Petrohrad) a to pod záštitou organizace Czech Tourism. Další formou zprostředkování informací potenciálním návštěvníkům jsou regionální veletrhy nebo tzv. roadshow (jedná se například o jednodenní prezentace produktů v obchodních domech, prezentace v hotelech a kongresových sálech). Další informace o městech a obcích mikroregionu je možné získat na jejich www stránkách, které jsou v některých případech dostupné i v cizích jazycích.

Materiálně-technická základna

Mariánskolázeňsko nabízí svým hostům celé spektrum ubytování. Pro náročné klienty jsou připraveny komfortní pěti nebo čtyřhvězdičkové hotely s podzemními garážemi, bazénem, saunami, balneoprovozem s odbornou péčí, s kavárnami a restauracemi. Tyto hotely stoprocentně pečují o pohodlí svých zákazníků. Kromě toho existují menší garni hotely či penziony; lze využít nabídky ubytování v soukromých vilách. Každý návštěvník má pak možnost uspokojit své nároky.

V tabulce číslo 3 jsou uvedeny počty ubytovacích zařízení podle jednotlivých kategorií, přičemž kritériem výběru míst zahrnutých do tabulky byla dostupnost a spolehlivost informací. Rozložení ubytovacích zařízení vyplývá z charakteru mikroregionu, kdy největší počet ubytovacích zařízení se nachází v Mariánských Lázních. V tabulce číslo 4 jsou pak uvedeny vzorové příklady ubytování v Mariánských Lázních.

Tabulka 3: Počet ubytovacích zařízení ve vybraných místech mikroregionu

	MARIÁNSKÉ LÁZNĚ	LÁZNĚ KYNŽVART	VELKÁ HLEĎSEBE	CHODOVÁ PLANÁ	PLANÁ
HOTEL**	2			1	
HOTEL***	23	2	2	1	
HOTEL****	10	1			
HOTEL*****	2				
LÁZEŇSKÝ HOTEL***	8				
LÁZEŇSKÝ HOTEL****	9				
PENZION	42		1		2

Zdroj: Zpracováno podle http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/o_kraji_turista/ubytovani/ubytovani.htm

Tabulka 4: Mariánské Lázně - ubytování

Mariánské Lázně				
název	kategorie	třída	kapacita	centrum
Hotel Esplanade	hotel	*****	179	0,4 km
Hotel Bohemia	hotel	****	166	0 km
Hotel Excelsior	hotel	****	116	0 km
Hotel Agricola	hotel	***	194	1 km
Hotel Luna Park	hotel	***	46	1,5 km
Hotel Polonia	hotel	**	152	0 km
Hotel Kolonáda	lázeňský hotel	*****	142	0 km
Hotel Royal	lázeňský hotel	*****	107	0,3 km
Hotel Centrální Lázně	lázeňský hotel	***	222	0 km
Pension Orava	pension		27	2 km
Autocamping Luxor	kemp		112	5 km

Zdroj: Zpracováno podle publikace Karlovarský kraj – ubytování, Krajský úřad Karlovarského kraje 1.vydání 2004

Oblast je proslulá svou pohostinností a péčí o hosty. Existují zde desítky podniků pro náročné gurmány s bohatými vinotékami, kulinářskými specialitami a perfektní obsluhou. Je možné navštívit i zařízení, která preferují ryze českou kuchyni, mexickou či italskou kuchyni, asijské speciality či restaurace zaměřené na rybí pochoutky. Návštěvníci mohou zavítat do restauračních zařízení různých cenových relací.

3.1.2. Formy cestovního ruchu

Z lokalizačních, selektivních a realizačních předpokladů vyplývají následující formy cestovního ruchu, které se mohou v oblasti mikroregionu uplatňovat. Zmiňuji ty, které jsou podle mého názoru pro rozvoj cestovního ruchu v této oblasti rozhodující.

Sportovně- rekreační forma

První z těchto forem je sportovně-rekreační forma cestovního ruchu. Oblast Mariánskolázeňska poskytuje v létě výborné podmínky pro pěší turistiku (jak z hlediska

klimatu, tak povrchu), dále podmínky pro cykloturistiku. V zimě oblast nabízí podmínky k lyžování – jak k běžeckému tak k sjezdovému. Všechny turistické stezky jsou udržované a kvalitně značené.

Kulturně-poznávací forma

Jak z lokalizačních kulturních předpokladů vyplývá v oblasti se nachází celá řada historických objektů, památek a pamětihodností; Mariánské Lázně rovněž nabízejí nepřehledné možnosti návštěvy nejrůznějších akcí.

Formy cestovního ruchu spojené s profesními motivy

Zde se jedná zejména o možnosti uskutečňování kongresové turistiky. Podmínky pro realizaci kongresů, konferencí, sympózií, seminářů, školení, firemních prezentací a dalších akcí zajišťuje řada hotelů v Mariánských Lázních.

Tabulka 5: Kongresová centra v Mariánských Lázních

Zařízení	Název salónku	Plocha (m²)	Povrch	Kapacita
Společenský dům Casino	Mramorový sál	376	parkety	300
Společenský dům Casino	Zrcadlový sál	300	parkety	250
Společenský dům Casino	Červený sál	190	parkety	180
Společenský dům Casino	Růžový salónek	81	parkety	40
Hotel Cristal Palace	Kongresový sál	140	koberec	120
Hotel Cristal Palace	Salonek A	75	koberec	60
Hotel Cristal Palace	Salonek B	60	koberec	40
Wellness hotel Villa Butterfly	Salon Bellevue	120	koberec	100
Wellness hotel Villa Butterfly	King Edward's club	216	koberec	70
Hotel Nové Lázně	Edward's Library	89	koberec	60
Hotel Nové Lázně	Green Lounge	66	koberec	40
Grandhotel Pacifik	Captain's James Cook Lounge	80	koberec	50

Zdroj: Zpracováno podle - ML_Katalog_2005_CS.pdf

V oblasti Mariánskolázeňska jsou tak rovněž vynikající podmínky pro skloubení kongresové turistiky s turistikou incentívni. Mikroregion díky svým jedinečným předpokladům nabízí ideální kombinaci možného školení a následné regenerace pracovníků.

Seniorská versus mládežnická forma cestovního ruchu

V mikroregionu Mariánskolázeňsko v současné době převládá seniorská forma cestovního ruchu. Klientelu lázeňských měst ve většině případů tvoří senioři a lidé starší padesáti let, přestože výše zmiňovaným formám cestovního ruchu se mohou věnovat i mladší věkové skupiny. Z mého pohledu (jako představitele oné mladší věkové skupiny) je to proto, že jsou v oblasti nedostatečně zastoupena společensko-kulturní zařízení typu diskoték a klubů. Většina pořádaných koncertů spadá do oblasti vážné hudby, koncerty populární hudby se konají jen zřídka.

Přivedení mladší klientely je i jedním z hlavních cílů programů podpory cestovního ruchu jednotlivých měst. To podle mého názoru vyžaduje kromě zlepšení podmínek v oblasti zábavy i snahu o vylepšení kvality poskytovaných služeb. Mladší klientela je v mnohých ohledech náročnější než klientela seniorů.

Lázeňsko-léčebná forma cestovního ruchu

V oblasti Mariánskolázeňska se stále jedná o formu hlavní a převažující, která díky své dlouholeté tradici dosáhla světového věhlasu. Všechny výše zmíněné formy jsou proto pouze doplňujícími formami lázeňství. Této skutečnosti pak odpovídá i současná nabídka pobytů a programů ve sledované oblasti – soustřeďuje se na nejvýznamnější odvětví.

3.1.3. Trendy v oblasti lázeňství

Problematika vývoje lázeňství a nových trendů tohoto odvětví zahrnuje pohled do historie a přehled nových specializovaných lázeňských pobytů včetně stále častěji používaného pojem „wellness“.

Současná lázeňská léčba vychází z tradic prověřených staletími, ve sledované oblasti sahají počátky lázeňské léčby až do třináctého století.

Postupem času přinesl vývoj spousty poznatků, které jsou zhodnoceny v současných trendech lázeňství.

Klasická lázeňská léčba zahrnuje:

- pitnou kúru,
- balneoterapii, tj. lázeňská léčba, která využívá minerální vody (koupele uhličitě, sirié, přísadové, perličkové, skotské stříky, podvodní masáže, hydroxér, klasické masáže, peloidy = slatinné zábaly, bahenní koupele),
- inhalace (minerálního pramene samotného nebo s přísadou léčivé látky),
- plynové injekce, plynové obálky, a plynové koupele,
- elektroléčbu, tj. léčba, která elektrickým proudem stimuluje tkáň, zejména nervy a svaly (ultrazvuk, biolas, mililehátka, diadynamik, laser, magnetoterapie, ..),
- fyzioterapii (reflexní masáže, reflexní masáže nožní plosky, lymfatické masáže, individuální a skupinová léčebná tělesná výchova, gymnastika a plavání v bazénu),
- světelnou terapii (UVA a UVB záření),
- kryoterapii (léčba speciálními sáčky o teplotě až – 15 o C),
- klimatickou léčbu (využití příznivého prostředí k celkové léčbě organismu),
- součástí léčebného režimu je i předepsaný stravovací režim dle stanovené diety a dostatečná pohybová aktivita na čerstvém vzduchu.

Výše uvedené terapie předepisuje lázeňský lékař na základě vstupního vyšetření pacienta, podle konkrétních zdravotních obtíží. Na tuto tzv. komplexní lázeňskou léčbu přijíždějí pacienti do lázní již stovky let. Jsou to zahraniční, i tuzemští samoplátci. Dále pracovníci závodů, jejichž provozy jsou zdravotně zatěžující, jsou zaměstnavateli vysíláni na tzv. rekondiční – zpravidla 14-denní pobyty. Řadu let jezdí na komplexní lázeňskou léčbu tuzemští pacienti na základě návrhu na lázeňské léčení (potvrzeného revizním lékařem) pacienti po operacích, a při závažných onemocněních. Tyto pobyty jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou, a jsou minimálně 3-týdenní, ale mohou být u některých onemocnění prodlouženy až na 6 týdnů.

V posledních desítkách let se vedle této klasické komplexní lázeňské léčby realizují i pobyty s předem daným obsahem procedur. Vhodnost těchto zvolených výkonů samozřejmě s pacientem konzultuje ošetřující lékař.

Jedná se o specializované pobyty: např. pro seniory, které mají odlehčený balneologický program, a navíc jsou obohaceny o speciální výkony, např. o kyslíkovou

terapii, která velice pozitivně ovlivňuje mozková centra, a pomáhá tak zlepšit nejen paměť, sluch, ale i motorické funkce a celkově organismus pozitivně ovlivňuje.

Pokud někdo potřebuje celkovou „důkladnější“ kúru, je k dispozici **regenerační program**, který nabízí kromě standardních lázeňských výkonů léčbu kyslíkem, a navíc léčbu Gerovitem. Gerovital je sada 12-ti injekcí obsahujících prokain, vitaminy a další substance, které pozitivně ovlivňují veškeré fyziologické funkce.

Výše popsané programy jsou komponované jako 2-3 týdenní.

Současnost nám přináší stres, málo času, a tím špatný životní styl a nevhodné stravovací návyky. To se odráží v nárůstu řady onemocnění – srdečních, pohybového aparátu, trávicího traktu a řady dalších.

Proto stále více nabývá na významu prevence civilizačních chorob a aktivní zdravotní dovolená. A těmto potřebám odpovídá nabídka programů specializovaných.

Novinkou posledních let je **program proti stárnutí**. Tento zahrnuje kromě standardní lázeňské péče i speciální dietní program, a léčbu hydrocolonem (jsou to výplachy střev). Význam této léčby je následující: konzumací masa se na stěnách střev vytvářejí usazeniny, které nelze jinak z těla vyloučit. Přes ty pak prochází vše, co tělo potravou přijímá. Obsah je působením těchto nánosů ve značné míře negativně změněn. Po absolvování této kúry pacienti potvrzují pocit „omlazení“ – cítí se výborně. Je to však nejen o pocitu, je to zcela určitě dobrá prevence proti rakovině tlustého střeva. Tento program je minimálně 14-ti denní.

Další specialitou jsou **programy pro ženy** – např. programy pro krásu, které obsahují nejen klasické lázeňské výkony, ale i část kosmetickou, dále programy zeštíhlovací, které mimo jiné obsahují řízený přísun kilojoulů, mohou být postavené na ušní akupunkturu nebo velmi oblíbené tzv. dělené stravě a pročišťování organismu čaji a ovocnými šťávami (tzv. fit pro život).

Novinkou jsou také **programy anticelutidní**, které pomáhají dospět nejen ke krásné pokožce, ale i k detoxikaci organismu (lymfodrenáží).

Pro manažery, ale nejen pro ně, tu jsou **programy antistresové**, postavené na relaxačních výkonech, jako jsou např. celkové masáže s éterickými oleji.

Nováčkům jsou určeny **programy tzv. na zkoušku** – s jednou procedurou denně.

Výše uvedené programy pro ženy, pro manažery, ap. jsou komponované jako týdenní, ale mohou být samozřejmě i delší.

V poslední době lázeňství ve značné míře ovládl pojem *wellness*. Pod tímto názvem funguje celá řada různě komponovaných programů, zpravidla postavená na relaxačních procedurách (masáže, aromatické koupele..) a zvýšené fyzické aktivitě.

Je velmi zajímavé, že velká většina zájemců o Wellness-program v podstatě neví, co tento pojem znamená. Obecně lze tento pojem vyložit tak, že cílem je program, který pozitivně ovlivní zdraví tělesné i duševní. Je to tedy maximální relaxace duše i těla.

Tyto programy využívají muzikoterapie, aromaterapie, a řady dalších možností, které mají navodit pocit psychické pohody.

Wellness lze brát jako „hozenou rukavici“ všem provozovatelům lázeňské léčby. Zvítězí jen ti nejlepší, kteří si označení Wellness-programu zaslouží. Wellness vyžaduje velmi profesionální služby na všech úsecích, ubytovacích – stravovacích – i léčebných.

Dnes již nestačí čistota prostředí, ale důraz se klade na správnou volbu „teplých“ barev a na použité materiály ve správných kompozicích. Úroveň stravování není dána jen požadavky vyvážené stravy, případně jednotlivých diet a množství, ale novými trendy úpravy pokrmů, zejména jejich zdobením.

Profesionalita pracovníků je samozřejmostí, ale všichni by měli být dobří psychologové, kteří dokáží maximálně pozitivně na pacienta působit.

To vše v týmové práci s využitím odborné lázeňské péče je wellness, ke kterému směřujeme. Tyto nároky však nelze „zasadit“ jen do lázeňských zařízení. Měla by jim odpovídat i nabídka lázeňských měst, která v současné době hledají nové produkty, jež je třeba poskytnout nové náročnější lázeňské klientele.

Naprostou novinku v oblasti relaxace pak v západočeském lázeňském trojúhelníku představuje pobyt v *solné jeskyni*. Mariánské Lázně byly prvním městem, které iluzi zhruba hodiny strávené u moře nabízelo, v současné době jsou solné jeskyně k dispozici i v Karlových Varech a Františkových Lázních.

Hodinové relaxační pobyty v solných jeskyních jsou stále oblíbenější. Stěny jeskyní jsou obloženy bílošedými kameny nalámanými ze solného masivu, povrch stropu připomíná návštěvu v podzemí krasu. Podlaha je pokrytá krystaly soli z polských solných dolů a Mrtvého moře. Teplota v jeskyni se drží na dvaceti stupních – hosté mají k dispozici teplou přikrývku.

Provozovatelé jeskyní však nelákají pouze na odpočinek a relaxaci. Mikroklima v jeskyních navíc příznivě působí na zdraví – a to díky výparům z různých druhů soli z Pákistánu, Mrtvého moře či Polska, které obsahují jód a celou řadu dalších prvků. Pobyt v solné jeskyni se tedy doporučuje i jako podpůrná léčba u celé řady obtíží. Jeskyně by měla pomoci při léčbě dýchacích, kožních, kardiovaskulárních, ale i psychických onemocněních. Pro léčbu je potřeba dlouhodobá návštěva jeskyně, a tak všichni provozovatelé nabízejí permanentky na deset a více hodinových návštěv.

Raritou (a také velmi čerstvou novinkou) jsou pak právě *pivní lázně*, které byly na konci března roku 2006 otevřeny v Chodové Plané nedaleko Mariánských Lázní. V restaurovaných historických suterénech je provozuje rodinný pivovar Chodovar. Pivní lázně jsou jediné svého druhu v Čechách. V celé Evropě jsou pak jedny pivní lázně v Rakousku a jedny v Německu. Pivní lázeň se skládá z vody a minerální vody Il-sano v poměru 1:1; hlavní přísadou je pak tmavé Koupelové pivo, vyráběné podle chráněné originální receptury hlavním sládkem pivovaru. Koupel, jejíž účinek je dle doporučení umocňován pitím nepasterovaného Skalního ležáku (jedna sklenice), má prokazatelně léčivé účinky, což je potvrzeno i lékařem.

Vedle všech výše uvedených programů se v současné době navíc uplatňují programy typicky sezónní – jedná se zejména například o komerční nabídky *vánočních a silvestrovských pobytů*. Rovněž v souvislosti s omezeným rozsahem volného času klientů dochází k rozšiřování nabídky *víkendových pobytů* (včetně prodloužených víkendů).

3.2. ANALÝZA SOUČASNÉ NABÍDKY POBYTŮ MARIÁNSKOLÁZEŇSKA

Analýzu současné nabídky pobytů v mikroregionu Mariánskolázeňsko jsem provedl na základě srovnání informačních materiálů z různých zdrojů – internetové stránky města, web stránky společnosti Léčebné lázně a.s., www stránky cestovních kanceláří a agentur, letáků z informačního centra v Mariánských Lázní atd. Zároveň jsem vyzkoušel vyhledat nabídku pobytů ve sledované oblasti přes známé internetové vyhledávače – seznam.cz, Google.com.

Obecně se dá říci, že současná nabídka pobytů odráží a sleduje nejnovější trendy v oblasti lázeňství.

Hlavním poskytovaným produktem je i nadále klasický léčebný pobyt. Jedná se tedy o lázeňskou léčbu, která zahrnuje lékařské vyšetření a individuálně sestavený léčebný plán, který respektuje aktuální zdravotní stav pacienta (návštěvníka). V rámci tohoto typu programu, jehož doporučovaná délka jsou přibližně tři až čtyři týdny, zahrnuje lékařské vstupní a závěrečné vyšetření, individuální léčebný plán, pitnou kúru dle doporučení lékaře, ubytování, stravování (dle preferencí polopenze či plná penze); ve většině případů i lékařskou pohotovost a sesterskou péči. Prioritou tohoto typu programu je využití místních přírodních léčivých zdrojů.

Dalšími hojně nabízenými produkty jsou pobyty typu wellness. Jsou to pobyty krátkodobějšího charakteru (zpravidla týdenní, je však možno je na přání prodloužit), zaměřené na odpočinek a relaxaci. V závislosti na poskytovaných procedurách, službách (kosmetika, manikúra, pedikúra, kadeřník, masáže, aromaterapie, světelná terapie), programu (tenis, jezdeckví, golf, tzv. nordic walking, návštěva solných jeskyní) existují další varianty specializovaných pobytů komerčního typu – regenerační, rekondiční, antistresový, manažerský, beauty, program pro štíhlou linii.

Při zadání slovního spojení „pobyty na Mariánskolázeňsku“ (+ různé slovní varianty) do internetových vyhledávačů (přesměrování na internetové stránky četných cestovních kanceláří a agentur) je nejčastějším nalezeným výsledkem klasický lázeňský léčebný pobyt. V malém množství jsou pak nalezeny pobyty zaměřené na ženy – většinou tzv. rekondiční pobyty spojené se cvičením a dietním programem. Poslední variantou je nalezení poznávacího zájezdu, který však zahrnuje všechna hlavní města v turistické oblasti západočeský lázeňský trojúhelník (tedy i Karlovy Vary a Františkovy Lázně, které nejsou součástí sledovaného mikroregionu Mariánskolázeňsko).

Pobyty zaměřené na turistiku, sportovní možnosti či nabídka pobytu spojená s kulturní nebo společenskou akcí nejsou při vyhledávání internetovými vyhledávači nalezeny.

3.3. SROVNÁNÍ NABÍDKY V JEDNOTLIVÝCH TURISTICKÝCH SEZÓNÁCH

Ve sledované oblasti mikroregionu Mariánskolázeňsko je hlavním kritériem pro rozdělení roku do turistických sezón zejména oficiální lázeňská sezóna. Tato začíná 1. května a končí 30. září (platí pro oblast západočeského lázeňského trojúhelníku; konkrétně v Mariánských Lázních se slavnostní zahajování lázeňské sezóny koná vždy 2. květnový víkend).

Nelze ovšem konstatovat, že sezóna v oblasti Mariánskolázeňska trvá pouze od začátku května do konce září a nazývat zbytek roku mimosezónou. Návštěvníci přijíždějí do sledované oblasti celoročně – veškeré typy lázeňských pobytů jsou nabízeny po celý rok.

Obecně se dá říci, že skladba nabízených pobytů se v průběhu roku většinou příliš neliší. Nabídka sice zohledňuje aktuální roční období, ale ne ve smyslu možností trávení volného času. Jedná se o „udržování kroku“ s kalendářem, tzn. že jsou vytvářeny pobyty v souvislosti s významnými dny kalendáře – vánoční pobyty, silvestrovské pobyty či velikonoční pobyty. Rovněž byly nabízeny pobyty k příležitosti dne sv. Valentýna.

Tyto pobyty jsou tedy specifické datem svého konání – většinou u příležitosti státních svátků, doby dovolených atd. V jejich rámci jsou poskytovány stejné služby a program (neberme v úvahu silvestrovskou večeři se zábavným programem) jako u ostatních pobytů během celého zbytku roku. Pobyty, které v souvislosti s ročním obdobím a akcemi jednotlivých měsíců, zahrnují například lyžování (transfery ke sjezdovce), vstupenky na Chopinův festival či výuku golfu, jsou zastoupeny minimálně. Navíc těmto pobytům chybí náležitá propagace.

Nabídka pobytů v oblasti mikroregionu Mariánskolázeňsko tedy pouze minimálně využívá specifika jednotlivých ročních období. Přitom při rozdělení roku do klasických turistických sezón (jaro, léto, podzim, zima) má Mariánskolázeňsko v každém ročním období mnoho co nabídnout. Možnosti nejrůznějších činností k aktivnímu trávení volného času jsou většinou jenom uvedeny v propagačních a informačních materiálech, avšak přímo v nabídce pobytů a jejich programu se nevyskytují.

Mikroregion Mariánskolázeňsko je možné zařadit mezi oblasti, které mohou potenciální turisté navštěvovat celoročně. Jedná se však o celoroční využití s převahou letního

období, což je dáno především oficiálním zahájením lázeňské sezóny – v případě Mariánských Lázní jde o druhý květnový víkend.

Z nesčetných katalogů nabízejících pobyty na Mariánskolázeňsku (zejména v Mariánských Lázních) lze vypořádat rozdělení roku do tří sezón. Hlavní sezóna začíná květnem a končí v měsíci září (toto období je ohraničeno slavnostním zahájením lázeňské sezóny a ukončením provozu zpívající fontány). Toto období je zatím turisticky nejpřitažlivější a logicky také nejdražší. Druhým obdobím, ve kterém turisté za svůj pobyt zaplatí nejnižší cenu, je časové rozmezí od prosince do února (tzn. zima), ovšem s výjimkou dvou týdnů připadajících na Vánoce, Silvestr a Nový rok – tyto dva týdny se řadí rovněž k hlavní sezóně a maximální cenové hladině. Zbývající měsíce – říjen a listopad na podzim a březen a duben na jaře – představují třetí turistickou sezónu, cenová úroveň pobytů se pohybuje mezi cenami hlavní sezóny a zimními cenami.

Po celý rok rozdělený do takto cenově odlišných turistických sezón jsou ovšem nabízeny stejné typy pobytů a programů, jejichž náplň se zůstává po celý rok stejná (odhlédneme-li od služeb typu slavnostní vánoční či silvestrovské večeře). Jednotlivá roční období však v oblasti Mariánskolázeňska nabízejí různé příležitosti k trávení volného času. V následující pasáži tak rozeberu přednosti (a případné nedostatky) všech ročních období a také možnosti, které se v nich turistům nabízejí.

Jaro

Na konci měsíce března se koná v lyžařském areálu akce na ukončení lyžařské sezóny – „Poslední lyžování“.

Jarní měsíce pak přinášejí první příležitost vydat se do okolí Mariánských Lázní a poznat tak krásu přírody Mariánskolázeňska. Poznávat okolí lze formou obyčejných vycházek po značených turistických stezkách a turisté mohou rovněž využít i nepřeborné cyklotrasy. Ti, pro které je běžná chůze nezajímavá a příliš nenáročná, mohou vyzkoušet v současnosti stále oblíbenější nordic walking, které jakožto chůze se speciálními holemi je oproti běžnému chození až o polovinu efektivnější. Při svých toulkách přírodou se pak návštěvníci mikroregionu mohou vydat například po naučné stezce kolem Kladského rybníka, kde mohou na vlastní oči poznat krásy místní fauny a flóry (viz přírodní a ekologické předpoklady pro cestovní ruch). S geologickou stavbou Slavkovského lesa (viz přírodní předpoklady pro CR – geologický vývoj a skladba) se turisté mohou seznámit v geologickém parku nedaleko městského muzea, ve kterém jsou soustředěny regionální muzejní sbírky Mariánskolázeňska.

V rámci pěší turistiky je pak možné zúčastnit se v měsíci dubnu v Plané u Mariánských Lázní tradičního pochodu „Plánská 50“ (viz kulturní předpoklady pro CR).

Příznivci vážné hudby se pak mohou zúčastňovat koncertů v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Skutečná „smršť“ kulturních akcí a příležitostí pak nastává v měsíci květnu. Toto je dáno především zahajováním lázeňské sezóny. Na programu jsou četné výstavy, divadelní představení a koncerty, slavnostní průvod a vystoupení mažoretek s orchestrem, představení budou slavní návštěvníci lázní a dojde také k žehnání pramenů. V Chodové Plané se pak v květnu slavnostně zahajuje jiná sezóna – sezóna pivní (viz trendy v oblasti lázeňství).

Květen je prvním měsícem v roce, kdy se návštěvníkům mikroregionu otvírá slavné mariánskolázeňské golfové hřiště, založené anglickým králem Edwardem VII. Jako celý rok jsou pak i na jaře k dispozici například kryté bazény (městský bazén či hotelové bazény) často společně se saunou, párou a solárii, které lze využít v případě nepřízně počasí. Pro relaxaci za nepříznivého počasí slouží i dvě mariánskolázeňské jeskyně, jejichž zdravotní účinky se rovnají hodině strávené u moře (viz trendy v oblasti lázeňství).

Léto

Léto představuje vrchol lázeňské sezóny a tím pádem i vrcholné turistické období v mikroregionu Mariánskolázeňsko. Ke všem turistickým a sportovním aktivitám zmiňovaným a využívaným v jarní sezóně se v létě přidává možnost využití přírodních i umělých venkovních koupališť či jachtingu. K hlavnímu slovu se po květnovém startu dostává golf – v letním období se koná největší množství golfových turnajů. Léto je rovněž bohaté na kulturní a společenské akce (viz kulturní předpoklady pro CR).

Podzim

Oficiální lázeňská sezóna končí posledním dnem v září zároveň i s provozem zpívající fontány. Na podzim tak postupně dochází k pozvolnému zpomalení kulturního i sportovního života. Stále je možné provozovat pěší i cykloturistiku a do konce října se věnovat golfu, podmínky k těmto činnostem jsou však značně ztíženy počasím a celkově klimatem oblasti (viz přírodní předpoklady pro CR). V měsíci říjnu rovněž končí návštěvní doby kulturně-historických památek nacházejících se v mikroregionu a jeho okolí. Přesto se nabízí dostatek možností k trávení volného času; výhodou tohoto období pak může být skutečnost, že oblast není přeplněna turisty.

Zima

Zimní Mariánské Lázně jsou zatím hosty a návštěvníky mikroregionu málo objevené, a to přesto, že jsou stejně krásné a možná ještě malebnější než v ostatních částech roku. Pro milovníky zimní turistiky jsou Mariánské Lázně skutečným rájem – jejich ideální poloha na úpatí Slavkovského lesa město přímo předurčuje k tomu, aby se stalo centrem zimních radovánek. Na své si zde přijdou milovníci sjezdového i běžeckého lyžování. Běžkařům se nabízí perfektně značené, upravené trasy různé délky, které turisty provedou jedinečným a okouzlujícím prostředím Slavkovského lesa. Sjezdařům je k dispozici plně vybavený areál Ski Area Mariánské Lázně se sjezdovými tratěmi různé obtížnosti a umělým zasněživáním. K dopravě lyžařům slouží dva vleky a kabinková lanová dráha. Součástí areálu je skibar, půjčovna lyží a snowboardů, servis pro lyžaře, sociální zázemí i parkovací plochy. V rámci areálu pak funguje lyžařská a snowboardová škola, kde jsou školení instruktoři připraveni pomoci i naprostým nováčkům a začátečníkům. Nezapomíná se ani na děti – ty mohou využít nově instalovaný dětský lyžařský vlek.

Sjezdové tratě jsou pak dvakrát denně upravovány, včetně úpravy před večerním lyžováním. Turisté mohou volit z velkého množství časových jízdének s výraznými slevami pro skupiny.

Na samý závěr roku v areálu probíhá tradiční akce „Silvestr na sněhu“, v měsíci únoru pak otevřený závod ve slalomu – „Ski open“.

Program pro lyžaře je tedy v zimním období velmi bohatý – jedinou překážkou by se zde mohla stát nepřízeň počasí. Ale i v takovém případě se nabízí další zimní sport, kterým lze v Mariánských Lázních trávit čas – bruslení. Zimní stadion není otevřen pouze k možnosti bruslení pro veřejnost, lidé se sem mohou přijít podívat na hokejová utkání

V zimě je pak velmi překvapivě možné trávit volný čas sportem, který je pro zimu vskutku netradiční – golfem. Jedná se zde o možnost indoorového tréninku, který lze v nově otevřené golfové hale provozovat už od listopadu přes celou zimu až do konce dubna, než nastane čas pro využití nabytých znalostí na greenu.

3.4. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Pro účely výzkumu jsem vytvořil dotazník obsahující patnáct otázek (viz příloha). Při vytváření dotazníku jsem se snažil, aby jeho následné vyplňování bylo pro respondenty co nejjednodušší. Proto ke každé z otázek dotazníku byly přiřazeny jednotlivé možnosti, z nichž si respondenti měli vybrat tu nejvhodnější, tzn. vybírána byla vždy pouze jedna možnost z nabízených variant.

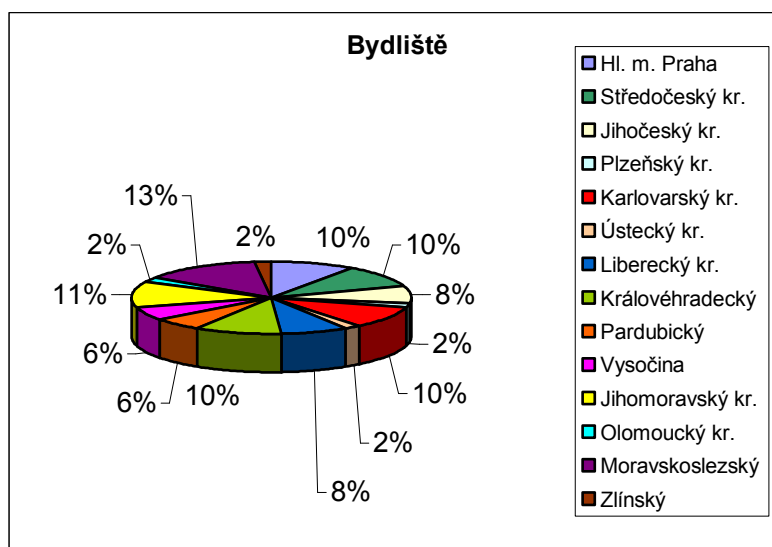
Být v přímém osobním kontaktu se všemi respondenty bohužel nebylo možné. Z tohoto důvodu byla většina dotazníků distribuována prostřednictvím e-mailu, zbytek respondentů obdržel vytištěnou verzi dotazníku.

O účast na výzkumu a pomoc při vyplňování dotazníku bylo požádáno tři sta padesát lidí. Dotazník odevzdalo dvě stě sedmdesát z nich; dvacet dotazníků bohužel ale nebylo vyplněno správně. V konečném počtu bylo pro účely výzkumu využito dvě stě padesát dotazníků.

3.4.1. Respondenti

První tři otázky dotazníku se týkaly sociální pozice respondentů. Původním záměrem bylo získat informace a údaje od stejného počtu mužů i žen; v konečné fázi se ale dotazníkového šetření zúčastnily téměř dvě třetiny žen (60%) a skoro třetina mužů (40%). Respondenti pocházeli z celé České republiky (viz graf č. 1). Průměrný věk respondentů byl přibližně třicet pět let.

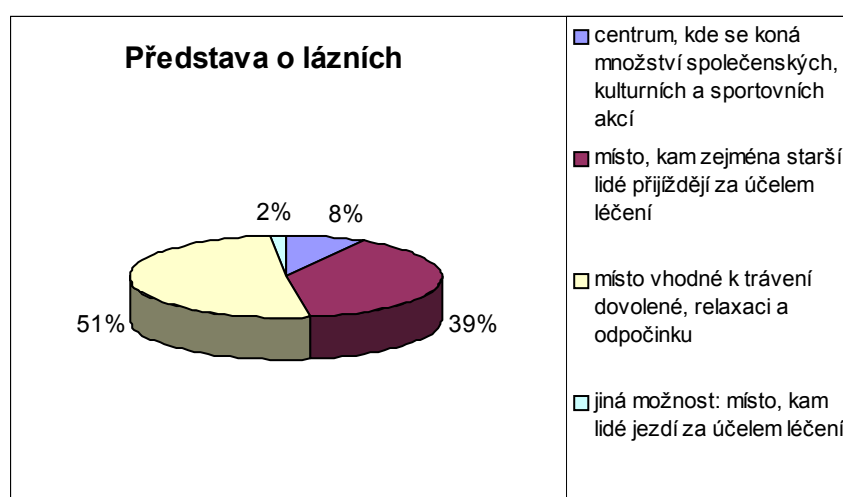
Graf 1 – Bydliště

3.4.2. Zjištěné skutečnosti

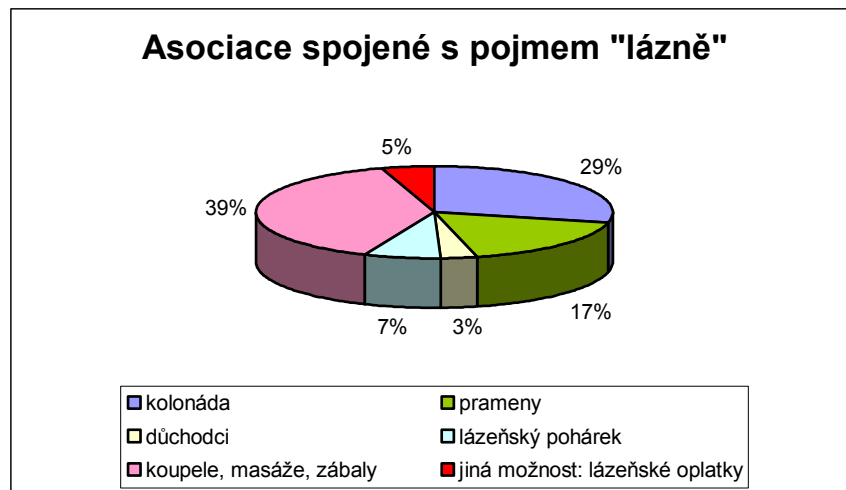
Čtvrtá a pátá otázka dotazníku byla zaměřena na asociace, které mají lidé s lázněmi spojené. Níže zobrazený graf (č. 2) ilustruje, že lidé většinou lázně vidí jako „místo vhodné k trávení dovolené, relaxaci a odpočinku“ (51%), následuje představa lázní jako „města, kam zejména starší lidé přijíždějí za účelem léčení“ (39%). Pouze malá skupina lidí (8%) lázně označila jako „centrum, kde se koná množství společenských, kulturních a sportovních akcí“. Zbytek respondentů (2%) se rozhodl pro „jinou možnost“: lázně pro ně představují místo, kam lidé jezdí za účelem léčení.

Graf 2 – Představa o lázních

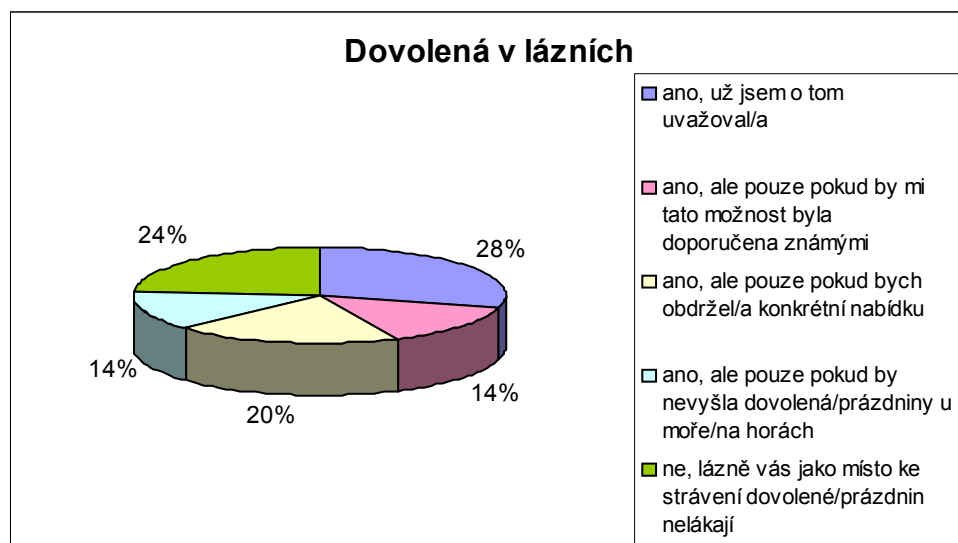
Co se asociací spojených s pojmem lázně týká, procentní rozdělení respondentů bylo následující: 39% lidí si v souvislosti s lázněmi představí „koupele, masáže, zábaly“; 29% si vybaví kolonádu, 17% prameny, 7% lázeňský pohárek a 3% respondentů si s lázněmi spojuje důchodce. Zajímavý byl výsledek „jiné možnosti“ – pro 5% dotázaných zůstávají hlavní asociací lázeňské poplatky.

Graf 3 – Asociace spojené s pojmem „lázně“

Účelem otázek 6) – 11) bylo zjistit, zda lidé považují lázeňská města za destinaci vhodnou pro strávení dovolené. Zjištěné výsledky byly zajímavé (graf 4). Potěšujících 28 % respondentů uvedlo, že o možnosti strávit dovolenou v lázních již uvažovali. Na druhou stranu byl počet lidí, které lázně jako místo ke strávení dovolené vůbec nelákají, téměř stejně vysoký (24%). Zbytek dotázaných respondentů by dovolenou v lázních trávil pouze tehdy, pokud by obdržel konkrétní nabídku (20%), dále na základě doporučení od známých (14%) nebo v případě, že by jim nevyšla možnost strávit dovolenou u moře či na horách (14%).

Graf 4 – Dovolená v lázních

Dvacet čtyři procent respondentů, které dovolená v lázních neláká, bylo požádáno o uvedení příčiny této skutečnosti. Uváděné důvody ilustruje graf č. 5.

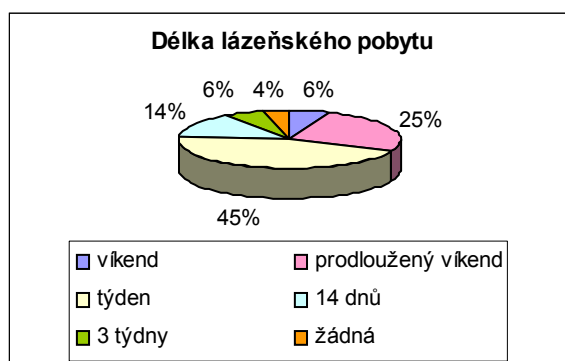
Graf 5 – Příčiny nezájmu o dovolenou v lázních

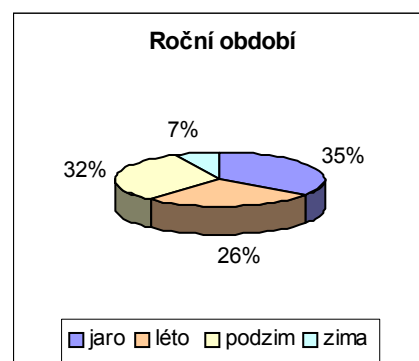
Potěšující informací je zde skutečnost, že všichni z respondentů považují kulturní vyžití v lázeňských městech za dostačující. 10% respondentů uvádělo jako příčinu své nechuti strávit dovolenou v lázních nedostatečné sportovní vyžití. Více než pětina (23 %) dotázaných vidí jako překážku pro strávení dovolené v lázeňských oblastech vysokou věkovou strukturu většiny návštěvníků. Poslední příčinu nezájmu o dovolenou v lázních - nedostatečnou informovanost o nabídkách – uvedly více než dvě třetiny (67%) respondentů, což bylo velmi překvapivé zjištění.

Co se délky pobytu a ročního období týká: k nejvíce preferovaným se zařadily týdenní pobyty (45%) a prodloužené víkendy (25%). 14% respondentů by se rozhodlo pro čtrnáctidenní pobyt, třítýdenní pobyty a víkendy byly upřednostňované stejným počtem dotazovaných (obě možnosti 6%). Poslední 4% respondentů by v lázních nechtěla strávit vůbec žádnou dobu. Tím se potvrzuje nový trend v oblasti lázeňství – tendence ke zkracování komerčních lázeňských pobytů (viz část lázeňství, oddíl lázeňství a nové trendy). Výsledky týkající se ročních období byly poměrně dost vyrovnané – nelze říci, že by respondenti výrazněji preferovali jedno z nich. 35% dotázaných se vyslovilo pro jaro, 26% pro léto, 32% pro podzim. Podstatněji zaostává jen zima, ve které by svůj lázeňský pobyt uskutečnilo jen 7% respondentů.

Graf 6 - Délka lázeňského pobytu

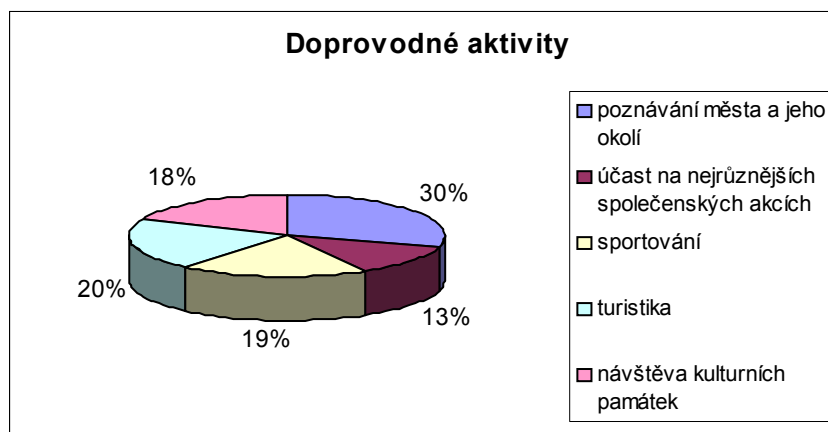
Graf 7 – Roční období

K otázce společníků pro lázeňský pobyt se účastníci výzkumu vyjádřili takto: 58% by si jako doprovod zvolilo partnera/ku, 22% kamaráda/ku, větší kolektiv přátel by zvolilo 15% a příbuzné 3% dotazovaných. Pouhá 2% by nejraději lázeňský pobyt absolvovala sama.

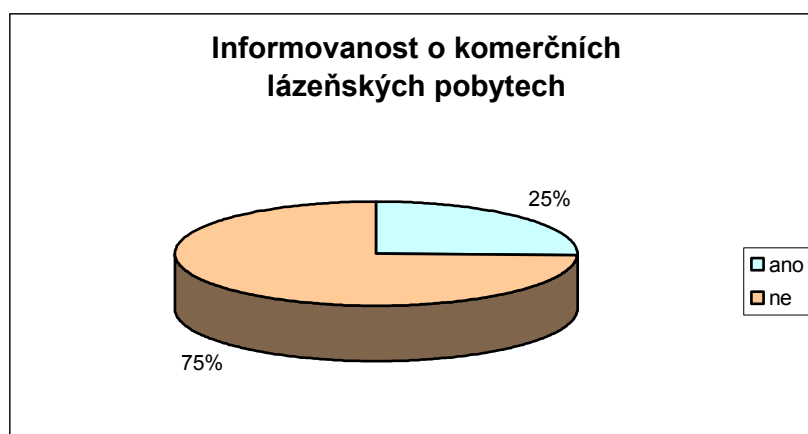
Následující graf (č. 8) zobrazuje doprovodné aktivity, se kterými by respondenti nejraději svůj lázeňský pobyt spojili.

Graf 8 – Doprovodné aktivity

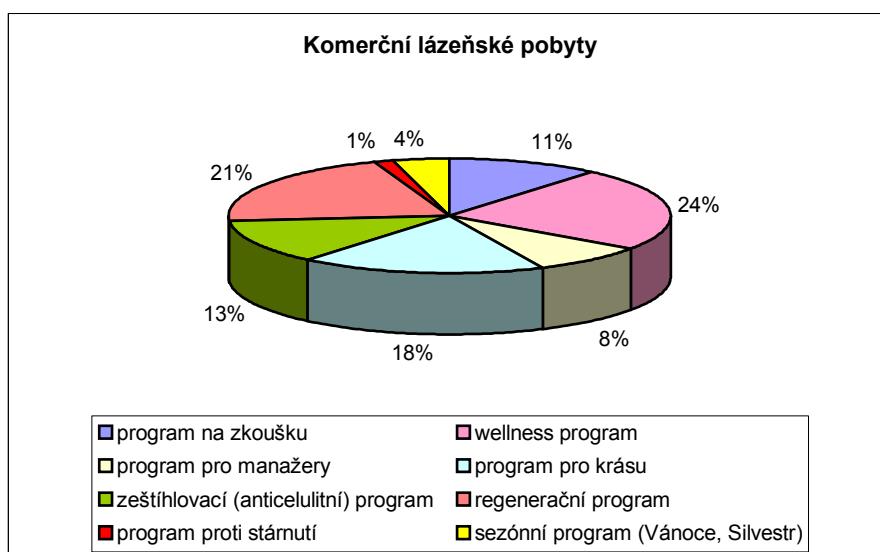
Otázky 12) – 15) byly zaměřené na problematiku komerčních lázeňských pobytů. Velmi neočekávaně celé tři čtvrtiny respondentů uvedly, že jim současná nabídka lázeňských pobytů není známa (viz graf č. 9)

Graf 9 – Informovanost o komerčních lázeňských pobytech

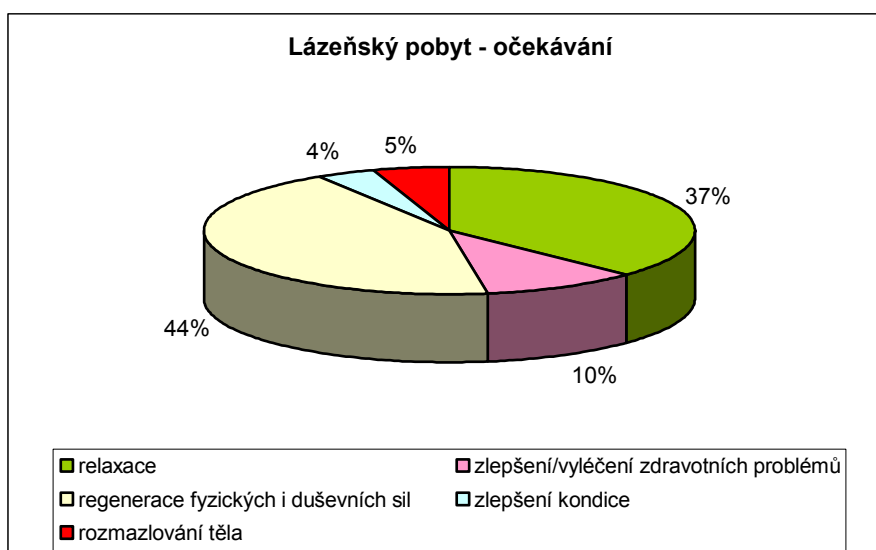
Na druhou stranu všichni respondenti o některý z komerčních lázeňských pobytů, které současná nabídka poskytuje, projeví zájem (viz graf č. 10).

Graf 10 – Komerční lázeňské pobyty

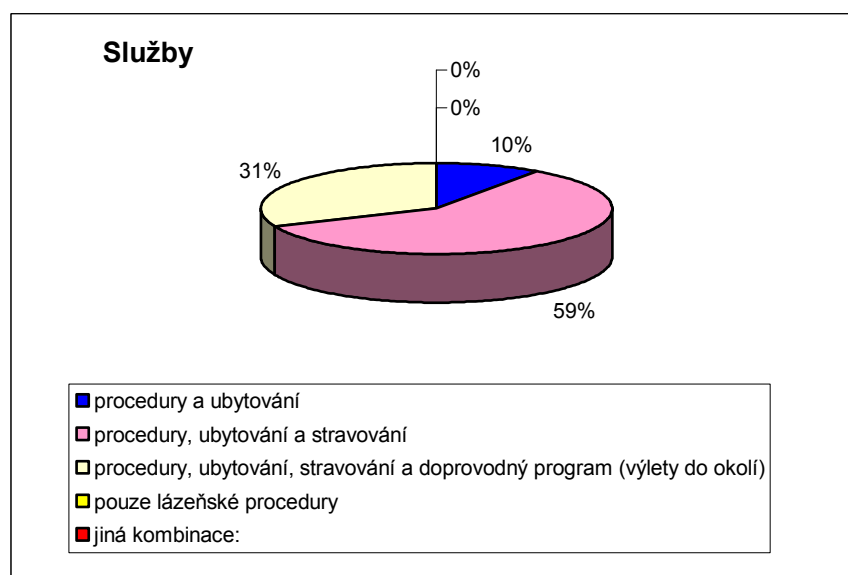
Očekávání od lázeňského pobytu se u jednotlivých respondentů liší. 44% očekává regeneraci fyzických i duševních sil, 37% hledá relaxaci, 10% očekává zlepšení/vyléčení zdravotních problémů. Pouze malá skupina lidí očekává rozmazlování těla (5%) a zlepšení kondice (4%).

Graf 11 – Lázeňský pobyt - očekávání

Co se týká poskytovaných služeb, většina dotazovaných by měla ráda zajištěné lázeňské procedury, ubytování a stravování. Téměř třetina respondentů by navíc uvítala doprovodný program. Přesné procentuální rozdělení vyžadovaných služeb ilustruje graf č. 12.

Graf 12 - Služby

3.5. KONFRONTACE DOSAŽENÝCH VÝSLEDKŮ S NABÍDKOU POBYTŮ

Přestože je oblast Mariánskolázeňska známá především díky léčivým účinkům minerálních pramenů, může se chlubit velkým potenciálem cestovního ruchu, který by mohl být nazýván jako multifunkční. Díky podmínkám k velkému množství rozličných aktivit se zde totiž přijdou na své lidé s naprosto odlišnými potřebami a zájmy.

Milovníci sportu mají k dispozici množství sportovišť. Do okouzlující přírody lze vyjet na koni, na kole po vyznačených cyklostezkách či pěšky po značených trasách. Sportovní vyžití pro začátečníky i pokročilé nabízejí tenisové areály, příjemné chvíle je možné strávit na golfovém hřišti. Rybníky a koupaliště uspokojí příznivce vodních sportů. V zimě oblast láká běžeckými tratěmi a areály s technickým zasněžováním a možností večerního sjezdového lyžování.

Mikroregion Mariánskolázeňsko rovněž nabízí možnost společenského a kulturního života. Konají se zde nejrůznější koncerty, festivaly, společenské večery a plesy. Chopinův festival pak představuje mezinárodní akci, díky které si oblast zajistila světoznámost. V okolí se navíc vyskytuje řada turisticky zajímavých kulturních památek (zámek Kynžvart).

Přírodní léčivé zdroje nejsou v současné době využívány jen k léčbě – stále více nabývá na významu prevence. Nové specializované komerční pobyty a programy se zaměřují na potřeby mladších věkových kategorií, je zdůrazňován princip wellness.

Mikroregion Mariánskolázeňsko tak splňuje podmínky k uspokojení potřeb velkého množství klientů s rozličnými zájmy a preferencemi. Otázkou zůstává, zda jsou tyto podmínky a předpoklady náležitě využívány. Jakým způsobem by bylo možné ještě více přispět k rozvoji cestovního ruchu?

Současná nabídka pobytů v oblasti Mariánskolázeňska bohužel multifunkční potenciál území využívá málo. Samozřejmostí je primární využívání přírodních léčivých zdrojů, zejména minerálních pramenů. Jak ukázalo provedené dotazníkové šetření, pro zvýšení návštěvnosti oblasti a celkové vylepšení stávající nabídky by bylo vhodné začlenění ostatních možností trávení volného času, které se v oblasti nabízejí.

Výsledky výzkumu byly totiž v určitých ohledech velmi překvapivé a neshodovaly se s očekáváními. Jako klíčové je zde možné označit výsledky vztahující se k otázkám číslo 4, 6, 7, 11, 12.

Příliš mnoho lidí (39%) lázně stále považuje za místo kam zejména starší lidé přijíždějí za účelem léčení. To, že jsou lázně stále spojovány především s nutností léčby (+2%) a také s vysokou věkovou strukturou návštěvníků, by se mohlo stát skutečností nebezpečnou pro další rozvoj cestovního ruchu. Zajímavá je i skutečnost, že lázně představují místo, kde se koná množství společenských, kulturních a sportovních akcí, pouze pro 8 % dotazovaných. Z těchto faktů je možné vyvozovat, že naprostá většina respondentů se domnívá, že lázně nenabízejí mnoho možností k trávení volného času, zejména co se aktivních činností týče. Už samotný název mikroregionu – Mariánskolázeňsko – tedy může vést respondenty k přesvědčení, že hlavní aktivitou při trávení dovolené v této oblasti by bylo procházení se po kolonádě s lázeňským pohárkem v ruce.

Varujícím faktem je rovněž množství lidí (67%), kteří jako důvod pro nestrávení dovolené v lázních uvádějí nedostatečnou informovanost o nabídkách, a dokonce tři čtvrtiny respondentů, kteří neznají současnou nabídku komerčních lázeňských pobytů. Příčinou této neinformovanosti může být již výše zmiňovaný fakt, že při vyhledávání pobytů na internetu je v naprosté většině případů nabízen klasický léčebný pobyt a dále pak v menší míře rekondiční pobyty. Příčinou domněnky, že v lázních není dostatečné sportovní vyžití, může být skutečnost, že jsou možnosti trávení volného času v oblasti Mariánskolázeňska v nabídkách málo zdůrazňovány nebo do programu (častější varianta) vůbec nejsou zahrnuty.

Naopak potěšující jsou výsledky otázky doprovodných aktivit při trávení dovolené v lázních. Třicet procent respondentů zvolilo možnost poznávání města a jeho okolí. Obce mikroregionu Mariánskolázeňsko jsou rovněž turisticky velmi zajímavé a nabízejí řadu poutavých výletních cílů, ať už se jedná o zámek Kynžvart, hornické muzeum v Plané u Mariánských Lázní, pivovar Chodovar v Chodové Plané či Saloon Texas v Trstěnicích. Dvacet procent dotazovaných by preferovalo možnost trávení volného času turistikou a devatenáct procent sportem. V celém mikroregionu je vybudovaná síť kvalitně značených turistických stezek, z nichž některé jsou vhodné i pro cyklisty. Milovníci sportu mohou volný čas trávit tenisem, golfem, vodními sporty či vyjížděkami na koni v létě a lyžováním či bruslením v zimě.

3.6. NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ SOUČASNÉ NABÍDKY

Jak již bylo několikrát řečeno, mikroregion Mariánskolázeňsko má v každé turistické sezóně (ročním období) svým návštěvníkům mnoho co nabídnout.

Pokud hovoříme přímo o nabídce poskytovaných služeb v oblasti cestovního ruchu, lze označit současný stav v mikroregionu za velmi dobrý. Toto platí zejména v případě vybavení materiálně-technické základny. V oblasti se vyskytuje množství ubytovacích i stravovacích zařízení různých kategorií a rovněž centra pro trávení volného času. Každý návštěvník si tak může vybrat přesně podle svých představ a preferencí.

Lze ovšem konstatovat, že požadavky na kvalitu obecně neustále rostou. Pro zachování současného dobrého stavu je tedy nutné minimálně zachovat proklamovaný standard poskytovaných služeb a pro zvýšení konkurenceschopnosti mikroregionu a přilákání většího počtu návštěvníků jej ještě zvyšovat.

Problémy je v současné době spíše možné vyzorovat u lidského faktoru – nejedná se zde jen o nutnou jazykovou vybavenost (na základě národnostní struktury návštěvníků Mariánskolázeňska se jedná o anglický, německý a ruský jazyk.) a počítačovou gramotnost, ale i o naprosto základní vlastnosti kvalitního personálu jako je zdvořilost, ochota, vstřícnost, znalost hesla „Náš zákazník, náš pán“. Navrhoval bych proto investici do školicích a vzdělávacích programů pro zaměstnance, kteří by se tak stali plně kvalifikovanou pracovní silou.

Co se služeb poskytovaných přímo v jednotlivých ročních obdobích týká, bylo by vhodné stávající nabídku pobytů určitým způsobem „zpestřit“, tzn. zahrnout do současných programů jiné, mimolázeňské, aktivity (viz preference účastníků dotazníkového šetření). Pro tento účel je tedy podle mého názoru nutné rozšířit materiálně-technickou základnu tak, aby sloužila i mimolázeňským aktivitám. Tímto mám na mysli například založení půjčovny nejrůznějšího sportovního vybavení – horských kol a holí na nordic walking pro jarní a letní období, sjezdových a běžeckých lyží či snowboardů pro zimní období. Co se samotných doplňkových aktivit, které by bylo možné do stávající nabídky zařadit, týká, jednalo by se například o sportovní aktivity, účast na různých kulturních akcích, či využití právě probíhajících akcí. Samozřejmostí by bylo zajištění transferů do vzdálenějších míst konání akce (důležitý faktor pro starší návštěvníky). Tento typ rozšířených programů by byl doplněním stávající nabídky, protože určitým klientům (zejména starším věkovým

kategoriím) vyhovuje pouze odpočinkový režim, tj. absolvování lázeňských procedur a celková relaxace.

Ze sportovních aktivit by bylo vhodné zařadit do programu dle preferencí jednotlivých návštěvníků například stále oblíbenější nordic walking, možnost výuky golfu, rekreační jezdeckví, hodiny tenisu, permanentky na sjezdovku či zapůjčení jízdních kol po celou dobu pobytu (zahrnuto už v ceně).

Co se týká kulturních záležitostí, navrhol bych doplnit stávající nabízené programy například o vstupenky na koncerty Chopinova festivalu, o vstupenky do divadla, prohlídky kulturně-historických památek. Z akcí, které se ve sledované oblasti pořádají, by pak podle mého názoru turisticky nejatraktivnější a nejzajímavější již výše zmiňovaný Chopinův festival v Mariánských Lázních a ME v koulení pивních sudů a pивní slavnosti v Chodové Plané.

Avšak nejdůležitějším bodem, který bych v souvislosti se zlepšováním nabídky služeb cestovního ruchu označil za klíčový, je náležitá propagace, a to jak stávající tak budoucí nabídky pobytů. Přestože v dnešní době má téměř každý lázeňský hotel na svých internetových stránkách prezentaci poskytovaných lázeňských pobytů a programů, není tato propagace zjevně dostačující (67% respondentů uvádělo nedostatečnou informovanost o nabídkách jako důvod pro nestrávení dovolené v lázních a 75% respondentů není známa současná nabídka komerčních lázeňských pobytů).

Jak bylo rovněž uvedeno v části srovnání nabídky v jednotlivých turistických sezónách, nabízí se v mikroregionu Mariánskolázeňsko mnoho příležitostí k trávení volného času – bohužel tyto možnosti stále nejsou v povědomí veřejnosti. Významnou podporou stávající propagace a zároveň řešením tohoto problému by se tak mohla stát inzerce v denním tisku (např. Mladá Fronta Dnes – zejména čtvrtěční vydání s televizním programem či vydání sobotní, která mají nejvíce čtenářů), jejímž prostřednictvím by došlo k oslovení velkého množství potenciálních klientů, kteří by se jinak k požadovaným informacím nedostali.

V souvislosti s propagací mikroregionu je nutné zmínit služby mariánskolázeňského infocentra. Na základě vlastní zkušenosti mohu říci, že již v několika případech nebylo infocentrum otevřeno, a to přesto, že podle otevírací doby jeho pracovníci měli být přítomni a připraveni poskytovat informační a poradenské služby. Je nezbytné tyto výpadky v provozu infocentra zcela odstranit, neboť to škodí pověsti mikroregionu.

3.7. VYTVOŘENÍ UKÁZKOVÉHO PROGRAMU POBYTU / ZÁJEZDU DO MARIÁNSKÝCH LÁZNÍ S VYUŽITÍM POTENCIÁLU ÚZEMÍ

Osobně za nejvýznamnější nedostatek nabídky služeb cestovního ruchu považuji častou absenci doplňkových aktivit, které by návštěvníkům Mariánskolázeňska pobyt v mikroregionu zpestřily a zpříjemnily.

Proto jsem se na základě výsledků provedeného výzkumu rozhodl vytvořit ukázkový program zahrnující ubytování, stravování, lázeňské procedury a doprovodné akce (preferenci 31% respondentů, viz. graf č. 12).

V souvislosti s preferencemi, které ukazuje graf č. 6, sestavím dva ukázkové zájezdy (programy), jeden v délce jednoho týdne a jeden na prodloužený víkend.

3.7.1. Týdenní program

Týdenní program bude zahrnovat ubytování ve čtyřhvězdičkovém hotelu s výhledem na historické město Mariánské Lázně, polopenzi typu výběrová strava systémem table d`hôte, wellness program (dle dotazníku nejžádanější komerční program - 24% respondentů), který zahrnuje následující služby: vstupní konzultaci s lékařem, celkem 13 léčebných procedur za týden – 2x perličková koupel s bylinnými přísadami nebo éterickými oleji, 2x klasická celková masáž, 2x uhličítá koupel, 2x nožní reflexní masáž, 3x skupinové cvičení, 2x solárium, denní pitnou kúru, denní využití bazénu, láhev sektu a ovoce na uvítanou na pokoji.

Protože je pravidlem, že všechny procedury jsou vykonávány v dopoledních hodinách, odpoledních hodinách návštěvníkovi zůstává spousta volného času, který se dá strávit nepřebernými aktivitami, které mikroregion Mariánskolázeňsko nabízí.

Týdenní zájezd zahrnuje šest nocí/sedm dní. V příjezdový den je pro návštěvníky přichystán welcome drink a malé ovocné občerstvení na pokoji, po zbytek dne mají návštěvníci volno, a to z toho důvodu, aby se mohli v novém prostředí po cestě aklimatizovat.

Druhé odpoledne je návštěvníkům k dispozici průvodce, který je seznámí s městem. Následující den je zajištěn transfer z Mariánských Lázní do Chodové Plané. Zde bude návštěvníkům umožněna prohlídka rodinného pivovaru Chodovar s ochutnávkou pivního

moku a následným obědem v restauraci Ve Skále. Zájemci by po té mohli vyzkoušet zcela jedinečnou pivní lázeň, která nemá v České republice obdoby.

Pro zachování harmonie těla i duše je další odpoledne věnováno sportu. Jedná se o stále oblíbenější aktivitu – tzv. nordic walking. Nordic walking je sportovní chůze se speciálními holemi, která přináší efektivní pohyb a zvýšení fyzické kondice. Při chůzi je tak zapojeno 90% svalů, zlepšuje se krevní oběh a srdeční činnost. Trasa vycházky bude přizpůsobena fyzické zdatnosti účastníků, v časovém rozmezí od 1,5 hodiny do 3 hodin.

Další odpoledne bude věnováno kultuře – připraven bude transfer do Lázní Kynžvart, kde si návštěvníci prohlédnou zámek Kynžvart, který je spojován se jménem kancléře Metternicha a v roce 2002 byl oceněn medailí EUROPA NOSTRA.

Poslední den by byl opět zaměřen sportovně – zájemci mohou volit mezi tenisem, golfem či vyjížděnkou na koni. Začátečnickům by byl k dispozici instruktor.

Den odjezdový by podobně jako den příjezdový nezahrnoval žádný program, jednalo by se o čistě odpočinkový den.

Samozřejmě, že zvolený program je pouze ukázkový a není pevně stanovený, mohlo by docházet k jeho úpravám podle aktuálního stavu počasí, apod. Program je rovněž určen spíše pro období jaro – léto – podzim, což byly dle dotazníkového šetření nejvíce preferované doby roku. V případě zájemců o zimní pobyt (7% respondentů) by nordic walking, golf, či vyjížděnka na koni byly nahrazeny lyžováním – do ceny zájezdu by byla zahrnuta permanentka na vlek, popřípadě transfer k sjezdové dráze.

V termínech, ve kterých v mikroregionu probíhají zajímavé akce, by tyto akce byly do programu zájezdu zařazeny. Z nich lze jmenovat například noční prohlídky zámku Kynžvart, pivní slavnosti v Chodové Plané, Chopinův festival či jednotlivé akce konané ku příležitosti zahajování lázeňské sezóny.

3.7.2. Víkendový program

Program na prodloužený víkend ve stávající nabídce Mariánskolázeňska zahrnuje ubytování na tři noci/čtyři dny, stravování a lázeňské procedury (3x ubytování se snídaní, 1x večeře při svíčkách, 1x péče s Biodrogou, 2x částečná plynová obálka, 1x regenerační masáž, 1x relaxační koupel, 1x vírivka pro dva se sektem). Tento program by bylo vhodné doplnit o aktivity pro volný čas.

Do čtyřdenního pobytu by podle mého názoru bylo vhodné i časově proveditelné zařadit například návštěvu solné jeskyně, vstupenky na koncert (koncert Západočeského symfonického orchestru či smyčcového kvarteta Allegro), prohlídku zámku Kynžvart a pivovaru Chodovar (opět s možností absolvování pivní lázně s ochutnávkou pivního ležáku). Tento typ programu by byl spíše kulturně zaměřen.

Pro sportovní typy je možné do čtyřdenního pobytu zařadit následující: tenis, golf, vyjížďku na koni, zapůjčení horských kol pro projížďku na značených cyklostezkách či nordic walking s možností volby náročnosti trasy.

Samozřejmě je také možné obě alternativy vzájemně prokombinovat.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce „Turistické sezóny Mariánskolázeňska“ bylo zmapovat ve sledované oblasti turistický potenciál a předpoklady pro cestovní ruch, zanalyzovat stávající nabídku pobytů v mikroregionu pro jednotlivé turistické sezóny a na základě zjištěných údajů určit podmínky a návrhy pro další možný rozvoj tohoto území.

Při popisu a analýze stávající nabídky regionu v jednotlivých turistických sezónách. jsem bral v úvahu dvě různá hlediska – nabídku mikroregionu jako potenciálu území (možnosti trávení volného času) a nabídku pobytů a programů, které v mikroregionu nabízejí jednotlivá ubytovací zařízení.

Východiskem pro splnění stanoveného cíle bylo zpracování lokalizačních, selektivních a realizačních předpokladů cestovního ruchu. Vyšlo najevo, že mikroregion Mariánskolázeňsko se chlubí nejenom množstvím léčivých pramenů – disponuje totiž „multifunkčním“ potenciálem cestovního ruchu.

Ke zjištění, zda je tento potenciál dostatečně využíván, jsem provedl analýzu stávající nabídky pobytů na Mariánskolázeňsku. Výsledkem byla nabídka, která se de facto v jednotlivých ročních obdobích vůbec neliší, je možné vypožorovat jen minimální rozdíly.

Pomocí dotazníkového šetření jsem provedl i výzkum, zaměřený na problematiku lázeňství a lázeňských pobytů, který ukázal současné preference potenciálních návštěvníků oblasti. Výsledky dotazníkového šetření pak byly konfrontovány s analýzou nabízených pobytů a celkovým potenciálem území.

Jaké tedy bylo konečné zjištění? Přestože oblast Mariánskolázeňska může díky svému potenciálu bez problémů splnit požadavky a přání potenciálních návštěvníků, nabídka pobytů tento potenciál využívá v minimální míře, je založena především na přírodním bohatství léčivých pramenů. Zároveň, jak ukázalo dotazníkové šetření, existují nedostatky v propagaci těchto pobytů.

Pro zlepšení současného stavu jsem uvedl návrhy k zlepšení propagace a vytvořil ukázkové programy pro týdenní pobyty a pobyty na prodloužené víkendy, které zahrnovaly kromě služeb souvisejících s přírodními léčivými zdroji i další možnosti aktivního trávení volného času, které tento malebný mikroregion nabízí. Tím se mi podle mého názoru podařilo cíl diplomové práce naplnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

ČERTÍK, M. *Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení*. Praha: Off, 2001.

ISBN 80-238-6275-8

JIRÁSEK K., JIRÁSKOVÁ I. *Františkovy Lázně*. Praha: Olympia, 1981

MACEK, S. *Františkovy Lázně – historie města*. Městské muzeum ve Františkových Lázních

MIRVALD, S. *Geografie cestovního ruchu*. Plzeň: ZČU v Plzni, 1996. ISBN 80-7082-288-0

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Cestovní ruch – výkladový slovník*. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.

ŠVANDRLÍK, R. *Mariánské Lázně*. Praha: Olympia, 1991. ISBN 80-7033-133-X

Informační brožury

Brožura sdružení obcí a měst euregia Egrensis – Vítejte v regionu. Plzeň: Nava tisk s. r. o.

Mariánské Lázně – lázně v srdci Evropy. vydalo město Mariánské Lázně

Ubytování -Karlovarský kraj. 1. vydání. Krajský úřad Karlovarského kraje, 2004

Významné kulturní a sportovní akce. Karlovarský kraj. Karlovy Vary

Elektronické zdroje

ATTL, P. České lázeňství na rozcestí. *COT Business* [online] [cit.2006-09-17] Dostupné na WWW<<http://www.cot.cz>>

Czechtourism.com [online]. [cit.2006-09-20] Dostupné na WWW<<http://www.czechtourism.com/index.php?lang=1&show=001002>>

E-cesko.cz [online]. [cit.2006-03-21] Dostupné na WWW<<http://www.e-cesko.cz>>

Internetový server cestovního ruchu COT Business [online]. [cit.2007-03-17] Dostupné na WWW<<http://www.cot.cz>>

Oficiální stránky města Karlovy Vary [online]. [cit.2006-04-26] Dostupné na WWW<<http://www.karlovyvary.cz>>

Oficiální stránky města Mariánské Lázně [online]. [cit.2007-01-26] Dostupné na WWW<<http://www.marianskelazne.cz>>

Oficiální stránky mikroregionu Mariánskolázeňsko [online]. [cit.2006-08-26] Dostupné na WWW<<http://www.mariansko-lazensko.cz>>

Oficiální stránky společnosti Lázně Františkovy Lázně a.s. [online]. [cit.2006-03-26] Dostupné na WWW<<http://www.franzensbad.cz>>

Pivovar Chodovar [online]. [cit.2006-08-21] Dostupné na WWW<<http://www.chodovar.cz>>

Slavkovský les.cz [online]. [cit.2006-03-21] Dostupné na WWW<<http://www.slavkovskyles.cz>>

Turistické regiony ČR [online]. [cit.2006-04-09] Dostupné na WWW<<http://www.tourism.cz/>>

Wikipedie.org [online]. [cit.2006-09-15]

Dostupné na WWW<<http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Mikroregion>>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

OBRÁZKY

Obrázek 1: Základní funkce lázeňství – tzv. „6R“	11
Obrázek 2: Turistické oblasti	13
Obrázek 3: Mapa mikroregionu Mariánskolázeňsko	15

TABULKY

Tabulka 1: Samosprávné celky	16
Tabulka 2: Mariánské Lázně (divadla, muzea, galerie)	24
Tabulka 3: Počet ubytovacích zařízení ve vybraných místech mikroregionu	27
Tabulka 4: Mariánské Lázně - ubytování	28
Tabulka 5: Kongresová centra v Mariánských Lázních	29

GRAFY

Graf 1: Bydliště	37
Graf 2: Představa o lázních	38
Graf 3: Asociace spojené s pojmem „lázně“	38
Graf 4: Dovolená v lázních	39
Graf 5: Příčiny nezájmu o dovolenou v lázních	39
Graf 6: Délka lázeňského pobytu	40
Graf 7: Roční období	40
Graf 8: Doprovodné aktivity	41
Graf 9: Informovanost o komerčních lázeňských pobytech	41
Graf 10: Komerční lázeňské pobyty	42
Graf 11: Lázeňský pobyt – očekávání	42
Graf 12: Služby	43

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA

Příloha 1: Dotazník - lázeňství

PŘÍLOHY

DOTAZNÍK – LÁZEŇSTVÍ A LÁZEŇSKÉ POBYTY

Jmenuji se František Pekárek a jsem studentem Vysoké školy ekonomické v Praze. Druhým rokem studuji na Fakultě managementu v Jindřichově Hradci obor Veřejná správa. Zpracovávám diplomovou práci na téma Turistické sezóny Mariánskolázeňska. Součástí diplomové práce je následující dotazník. Jedná se o anonymní šetření, jehož výsledky budou použity čistě pro účely diplomové práce. Prosím zaškrtněte pouze jednu z nabízených možností. Samozřejmě máte možnost se také ke každé otázce volně vyjádřit. Předem děkuji za váš čas, který věnujete vyplnění dotazníku.

1. Pohlaví: muž
 žena

2. Věk:

3. Bydliště:

☐ Hlavní město Praha	☐ Královéhradecký kraj
☐ Středočeský kraj	☐ Pardubický kraj
☐ Jihočeský kraj	☐ Vysočina
☐ Plzeňský kraj	☐ Jihomoravský kraj
☐ Karlovarský kraj	☐ Olomoucký kraj
☐ Ústecký kraj	☐ Moravskoslezský kraj
☐ Liberecký kraj	☐ Zlínský kraj

4. Lázně pro vás představují:

- centrum, kde se koná množství společenských, kulturních a sportovních akcí
- město, kam zejména starší lidé přijíždějí za účelem léčení
- místo vhodné k strávení dovolené, relaxaci a odpočinku
- jiná možnost:

5. Co se vám vybaví pod pojmem „lázně“?

- kolonáda
- prameny
- davy seniorů
- lázeňský pohárek
- koupele, masáže, zábaly
- jiná možnost:

6. Vybrali byste si lázně jako místo ke strávení dovolené/prázdnin?

- ano, už jsem o této možnosti uvažoval/a
- ano, ale pouze pokud by mi tato možnost byla doporučena známými
- ano, ale pouze pokud bych obdržel/a konkrétní nabídku
- ano, ale pouze pokud by nevyšla dovolená/prázdniny u moře /na horách
- ne, lázně vás jako místo ke strávení dovolené/prázdnin nelákají

7. V případě, že vám lázně jako místo pro dovolenou nevyhovují nebo byste sami o této možnosti strávení dovolené neuvažovali, uveďte příčinu této skutečnosti:

- vysoká věková struktura návštěvníků
- nedostatečné kulturní vyžití
- nedostatečné sportovní vyžití
- nedostatečná informovanost o nabídkách

8. Jak dlouhou dobu byste v lázních chtěli strávit?

- víkend
- prodloužený víkend
- týden
- 14 dnů
- 3 týdny
- žádnou

9. Které roční období byste si k návštěvě lázní vybrali?

- jaro
- léto
- podzim
- zima

10. Dovolenu v lázních byste nejraději strávili:

- sami
- s partnerem/kou
- s kamarádem/kou
- s rodiči (příbuznými)
- s větším kolektivem přátel

11. Pobyt v lázních (lázeňské procedury) byste nejraději spojili s:

- poznáváním města a jeho okolí
- účastí na nejrůznějších společenských akcích
- sportováním
- turistikou
- návštěvou kulturních památek

12. Je vám známa nabídka komerčních lázeňských pobytů, které existují vedle klasické lázeňské léčby?

- ano
- ne

13. Jaký ze specializovaných lázeňských pobytů byste si nejspíše vybrali?

- program na zkoušku (jedna lázeňská procedura denně)
- wellness program
- program pro manažery
- program pro krásu
- zeštíhlovací (anticelulitní) program
- regenerační program
- program proti stárnutí
- program pro seniory
- sezónní program (vánoční, silvestrovský)

14. Od pobytu v lázních byste si slibovali především:

- relaxaci
- zlepšení/vyléčení zdravotních problémů
- regeneraci duševních i fyzických sil
- zlepšení kondice
- rozmazlování těla

15. Pokud byste se pro pobyt v lázních rozhodli, chtěli byste mít zajištěné:

- pouze lázeňské procedury
- procedury a ubytování
- procedury, ubytování, stravování
- procedury, ubytování, stravování i doprovodný program (výlety do okolí, atd.)
- jiná kombinace, uveďte: